

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
HISTORICKÝ ÚSTAV

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

„Písek - město v lesích“.

Konstrukce historické paměti města Písku v letech 1918-1938

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Rauchová, Ph.D.

Autor práce: Jana Patová

Studijní obor: Historie-Bohemistika

Ročník: 4.

2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznamu o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 5. 12. 2014

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce PhDr. Jitce Rauchové, Ph.D. za podnětné rady a cenné připomínky, které mi významně pomohly při psaní práce. Rovněž bych chtěla poděkovat pracovníkům Státního okresního archivu v Písku, zvláště Mgr. Lucii Buršíkové. Velký dík patří i pracovnícím knihovny Prácheňského muzea. Nakonec bych také ráda poděkovala své rodině za podporu a porozumění, bez kterého by práce nemohla vzniknout.

Anotace

Cílem bakalářské práce „*Písek - město v lesích*“. *Konstrukce historické paměti města Písku v letech 1918-1938* je objasnění kolektivní paměti města Písek v meziválečném období. Práce je rozdělena do sedmi kapitol. V úvodu je představena literatura, prameny a metodologie. Další dvě kapitoly se zabývají historií města. Velká část práce se zabývá reprezentací města v turistických průvodcích. Čtvrtá kapitola rozebírá dvě významné součásti města - Adolfa Heyduka a lesy. Následně je pozornost věnována zachycení Písku ve filmu a ve vzpomínkách. Z těchto částí je v závěru utvořen jednotný přehled o identitě Písku.

Abstract

The aim of the bachelor thesis "*Písek – the town in forests.*" *A construction of a historical memory of the town Písek during the years 1918-1938* is to shed light on a collective memory of town Písek in the interwar period. This thesis is divided in seven chapters. The introduction is concerned with literature, secondary sources and methodology. A history of the town is examined in the following two chapters. A majority of this thesis deals with presentations of the town in the travel books. Two significant parts of the town – Adolf Heyduk and forests are analyzed in the fourth chapter. Subsequently an attention is paid to the depiction of Písek in films and memories. A conclusion presents a unified view on the identity of Písek and its representational efforts.

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Historie města Písku	11
2.1. Písek od roku 1918	13
3. Písek podle turistických průvodců.....	21
3.1. Občansko-politický prostor.....	22
3.2. Pomníky a významná místa v Písku	32
3.3. Náboženský prostor	37
3.4. Pojmenování píseckých ulic a turistických stezek.....	39
4. Adolf Heyduk a písecké lesy	41
5. Písek ve filmu	45
6. Písek ve vzpomínkách	49
7. Pokus o komparaci meziválečného a současného vnímání Písku	53
Závěr	54
Seznam pramenů a literatury	56
Seznam příloh	62
Přílohy.....	64

1. Úvod

Má bakalářská práce s názvem „*Písek - město v lesích*“. *Konstrukce historické paměti města Písku v letech 1918-1938* se věnuje tématu kolektivní paměti obyvatel města Písku v období započatém vznikem Československé republiky a ukončeném Mnichovskou dohodou.

Práce má několik úkolů. Nejprve se snažím představit dějiny města Písku. Důraz kladu na popis píseckých slavností, výročí a výstav. Cílem bylo zjistit, z jakých důvodů se tyto akce konaly a jaký měly význam pro písecké obyvatele.

Dále se v práci zaměřuji na popis prostoru na základě turistických průvodců. Zde je stěžejních několik otázek: Jak vnímali obyvatelé Písku prostředí, ve kterém žili? Co pro ně bylo v tomto prostoru důležité? Jaké si město vytvořilo památníky? Která místa sloužila k setkávání?

Důležitým cílem práce je také zjistit, které osobnosti byly pro Písek důležité. A zároveň stanovit z jakých důvodů a jakými způsoby je město vyzdvihovalo.

Jedním z dalších úkolů je postihnout město na rozhraní epoch národního boje a národní samostatnosti. Proto se v práci snažím zodpovědět otázku, zda si město po vzniku Československé republiky vytvořilo novou identitu, či stále navazovalo na národní snahy 19. století.

Prostřednictvím těchto dílčích cílů se snažím zrekonstruovat totožnost města Písku v meziválečném období. Primárním úkolem je tedy analýza znaků a prvků, které byly městem používány k určení vlastní jedinečnosti. V práci pojmám tyto znaky a prvky také jako způsob, jakým se město chtělo ukázat svému okolí, tedy se reprezentovat.

V této bakalářské práci navazuji na metodologii francouzského sociologa Maurice Halbwachse.¹ Paměť je zde vnímána jako něco, co není konstruktem jediného individua, ale je to výsledek spolupráce kolektivu, který má společné hodnoty, znalosti a tradice. Jsem si vědomá, že paměť je uchovávána společností a se zánikem společnosti zaniká, ale zároveň věřím, s ohledem na myšlenky egyptologa Jana Assmanna,² že je možné oživení zaniklé paměti skrze psané prameny. Předložený text přijímá také myšlenku Clifforda Geertze a jeho sémiotického pojetí kultury³ a za každým aktem

¹ Maurice Halbwachs, *Kolektivní paměť*, Praha 2009.

² Jan Assmann, *Kultura a paměť*, Praha 2001.

³ Clifford Geertz, *Interpretace kultur*, Praha 2000.

společnosti se tedy snaží najít rovinu symbolického významu, jehož nositelem pro danou skupinu akt byl.

Dějiny měst byly dříve pojímány zejména prostřednictvím historicko-demografického náhledu. Antropologický přístup, který spolupracuje spíše s etnologií a sociologií, se v českém prostředí začal rozšiřovat až v 80. letech 20. století.⁴ Takto pojímaným dějinám měst je věnována pozornost zvláště na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy, kde se daným tématem zabývá Miroslav Hroch či Blanka Soukupová. Vznikla zde již řada publikací, které se zabývají urbánní antropologií.⁵ Tento přístup se také objevuje v pracích, které vznikají při Masarykově univerzitě v Brně.⁶ Podněty k takto pojímaným dějinám do Čech přichází mimo jiné přes Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách CEFRES, kde jsou publikované příspěvky zabývající se problematikou míst.⁷

Mapováním kolektivní paměti Písku se již zabývala v rámci publikace *Mýtus-„realita“-identita*⁸ Magdaléna Myslivcová. Autorka se ve svém příspěvku zajímavým způsobem věnuje všem důležitým stránkám města Písku (Písek - královské město/Písek státotvorný, Písek - centrum Prácheňska, Písek - město nad Otavou/město v lesích, Písek - kulturní středisko, Písek - město škol a studentů/jihočeské Athény, Písek - město penzistů/Pensionopolis). Zavádějící se mi pouze zdá prezentace Františka Šrámka jako významné součásti meziválečného Písku, neboť z mého průzkumu vyplývá, že důraz na jeho jméno se dostával do Písku postupně až v pozdějších letech.

První kapitola této bakalářské práce si klade za cíl diachronní metodou stručně seznámit čtenáře nejprve s historií Písku do roku 1918 a vytvořit mu tak přehled o dějinných událostech, které mohly ovlivnit paměť Písku ve zkoumaném období. Poté je čtenáři přiblížena historie Písku v letech 1918-1938. Tyto uvedené realie se zaměřovaly

⁴ Blanka Soukupová-Miroslav Hroch-Peter Salner-Róza Godula-Weclawowicz, *Úvod do urbánní antropologie*, Praha 2012.

⁵ Miroslav Hroch-Peter Salner-Blanka Soukupová, *Tradice-nové směry-identita. Cesty urbánní antropologie*, Praha 2013.

⁶ Barbora Vacková-Slavomíra Ferenčuhová-Lucie Galčanová, *Československé město včera a dnes: Každodennost - reprezentace – výzkum*, Brno 2010; Slavomíra Ferenčuhová-Magdalena Hledíková-Lucie Galčanová-Barbora Vacková, *Město: Proměnlivá ne/samozřejmost*, Brno 2009.

⁷ Pierre Nora, *Mezi pamětí a historií. Problematika měst*, in: *Politika paměti. Antologie francouzských společenských věd*, Praha 1998, s. 7-31; Bernard Lepetit, *Čas měst*, in: *Město : Antologie francouzských společenských věd* Praha 1996, s. 65-76.

⁸ Magdaléna Myslivcová, *Funkce mýtů při formování identity malého města. Na příkladu Písku v meziválečném období*, in: Blanka Soukupová-Miroslav Hroch-Harald Christian Scheu-Zuzana Jurková, *Mýtus-„realita“-identita. Státní a národní metropole po první světové válce*, Praha 2012, s. 159-174. Tato publikace má své pokračování, ve kterém je historie měst aplikována v čase 2. světové války. Maloměsto je zde opět zastoupeno Pískem. Blanka Soukupová-Róza Godula Weclawowicz, *Mýtus-„realita“-identita. Národní metropole v čase vyvlastnění, kolaborace a odporu*, Praha 2013.

nejen na základní politické a kulturní události, ale i na prováděné oslavy, návštěvy a výročí. Informace pro zpracování tohoto úseku byly čerpány převážně z novodobých publikací pojednávajících o historii Písku. Tyto knihy jsou velmi důkladné a detailní. Jediný nedostatek tkví v jejich populárně naučném charakteru, který činí knihy velmi poutavými a čtenářsky atraktivními, ale ochuzuje je o některé odborné náležitosti, zvláště o nedostatečný poznámkový aparát.⁹

Kapitola čerpala také z Pamětní knihy Písku, která je však velmi nedostatečným zdrojem informací, neboť pro zkoumané období jsou v ní zápisy pouze z let 1920 až 1925. Tyto zápisky pocházejí od Augusta Sedláčka. Po jeho smrti v roce 1926 už nový kronikář ustanoven nebyl, a tak byla kronika užívána jen jako kniha, do které se podepisovaly významné osobnosti, které Písek navštívily.¹⁰

Kvůli torzovitosti městské pamětní knihy, byla práce odkázána na jiný druh pramene. Zejména byly informace přebírány z měsíčníku Otavan. Tento „*Měsíčník pro národní kulturní a hospodářské zájmy královského města Písku a kraje Prácheňského*“ vycházel v Písku od roku 1863. Mezi lety 1918-1938 vycházel nepravidelně, nejčastěji však jednou za měsíc.¹¹ Otavan řídil regionalista a novinář Jaromír Malý.¹² Tento měsíčník byl cenným zdrojem, neboť obsahuje množství článků o aktivitě Písku, kulturní přehled, odborné a umělecké články. Práce na několika místech cituje Otavan (popř. i jiné prameny) doslovně, aby byl zachycen subjektivní a expresivní charakter zdroje. Některé údaje jsou pomocí metody sondy doplněny z týdeníku Písecké listy,¹³ Pamětní knihy Obecné školy¹⁴ a archivního materiálu fondu Ústředního výboru Heydukových oslav.¹⁵

Druhá kapitola se zabývá úžeji vymezeným tématem turistiky, a proto vychází primárně ze dvou turistických průvodců.¹⁶ Sledovány jsou především předměty jejich zájmu a intenzita pozornosti, kterou věnují různým místům, budovám, památkám, výtvarným dílům či osobnostem. Úsek má za cíl zjistit, která místa paměti byla ctěna a

⁹ Jiří Prášek, *Písecké XX. století*, Písek 1999; Jiří Prášek, *Písek před 75 lety aneb Kronika roku 1922*, Písek 1996; *Almanach. 750 let města Písku*, Vimperk 1993.

¹⁰ Městský úřad Písek, *Městská pamětní kniha*.

¹¹ Od roku 1932 až do roku 1936, kdy definitivně přestal být vydáván, vyšlo pouze deset čísel.

¹² Jaromír Malý (1885-1955). Prácheňský regionalista, novinář a knihovník. Jan Karel Strakatý, *Život a dílo PhDr. Jaromíra Malého (a soupis jeho spisů)*, Praha 1955. Více v Libor Staněk, *Jaromír Malý (regionalista a novinář)*, Diplomová práce, České Budějovice 2013.

¹³ *Periodikum Písecké listy* vycházelo v letech 1888-1937.

¹⁴ Státní okresní archiv (SOkA) Písek, *Pamětní kniha Obecné chlapecké C a dívčí B v Písku*, sign. I/O, č. NAD 185.

¹⁵ SOkA Písek, *fond Ústřední výbor Heydukových oslav*.

¹⁶ Josef Veselý, *Průvodce po městě Písku a okolí*, Písek 1921; Karel Krýzl, *Turistický průvodce po městě Písku a okolí*, Písek 1936.

proč tomu tak bylo. Text zde vychází z přesvědčení, že průvodci chtěli navést své čtenáře pouze na nejcennější místa v Písku a rozbor těchto průvodců pomocí deduktivní historické metody ukazuje na předměty hodnotné a vážené (popř. i důvod jejich hodnoty). Kapitola byla pro lepší organizování textu rozdělena do tří podkapitol, které se věnují politicko-občanskému prostoru, náboženskému prostoru a významným dílčím místům.

V celé práci je mnohokrát zmíněn básník Adolf Heyduk. Proto jsem se rozhodla věnovat jeho osobnosti celou jednu kapitolu, kde se snažím přiblížit příčiny jeho obliby v Písku. Tento básník byl spojován zvláště s lesy. Propojení Heyduka a lesů se nejmórazněji projevilo během oslav 100. výročí narození Adolfa Heyduka, které se konaly v roce 1935 (tedy dvanáct let po básníkově smrti). Proto se čtvrtá kapitola zaměřuje na popis těchto oslav. Zároveň se snaží přiblížit detaily dvou, dle mého názoru nejmóraznějších, rysů meziválečného Písku – Adolfa Heyduka a píseckých lesů.

Písemné prameny jsou obohaceny o dva filmy, kterými byl Písek zachycen v roce 1921 a 1925.¹⁷ První z uvedených filmů měl trvání pouze asi 10 minut, ale druhý byl již mnohem rozsáhlejší a Písku se věnoval velmi důkladně. Navíc byl tento druhý zdroj doplněn o rozsáhlý psaný komentář. Kapitola, která vznikla na základě těchto filmů, se opět (jako tomu bylo u historických průvodců) snaží zachytit místa a osoby, které byly pro Písek natolik signifikantní, že si zasloužily zachycení na filmový pás.

Šestá kapitola se snaží přiblížit vnímání Písku prostřednictvím memoárových zápisů. Jde o rozbor několika subjektivních pohledů na město, které pocházejí nejen od jeho obyvatel, ale i od cizinců a studentů. Práce se v tomto úseku snaží představit Písek obydlený lidmi, kteří vůči tomuto jihočeskému městu měli různorodé pocity a vzpomínky. Cílem bylo také prozkoumat, zda se subjektivní názory shodovaly s oficiálně uznávanými označeními, jako například „*bývalé královské město*“, které se často používalo a evokovalo velikost a věhlas města.

Poslední kapitola je věnována rozboru dvou tabulek. První tabulka je utvořena na základě článků v Otavanu a znázorňuje četnost zmínek o vybraných osobnostech, které zasáhly do života Písku. Prostřednictvím druhé tabulky, která byla vytvořena na základě analýzy 36 dotazníků, se snažím přiblížit pohled na město z úhlu dnešní doby. Pomocí komparativní metody se dále snažím porovnat meziválečný a současný náhled na město Písek.

¹⁷ Národní filmový archiv (NFA), Písek, 1921, 5'; NFA, Město v moři lesů Písek nad Otavou, 1925, 42'.

2. Historie města Písku

Přesné datum založení tohoto jihočeského města, které se rozkládá na březích řeky Otavy, je neurčité. V roce 1760 sice Písečtí velkolepě oslavovali tisícileté výročí města a nechali u této příležitosti dokonce ulít novou ozdobu děkanského kostela – zvon Zikmund -, ale přesto byly tyto slavnosti založené na mylném datu, které pocházelo od kronikáře Václava Hájka z Libočan.¹⁸

Věrohodnější prameny datují vznik města před rok 1243.¹⁹ Avšak jeho největší rozmach spadá do období vlády Přemysla Otakara II. Místo, na kterém vyrostlo královské město Písek, mělo hned několik předností - příznivou polohu na Zlaté stezce, možnost těžby zlata²⁰ a upevňování pozice Přemyslovců na jihu Čech.²¹

Písek užíval různých královských privilegií, která se od založení města postupně rozrůstala až do počátku 15. století. Písečtí obyvatelé se po roce 1416 přidali k podpoře učení Jana Husa a učinili z Písku jedno z hlavních center husitského hnutí.²² Tato tradice zůstala ve městě uchována v podobě slavností na památku upálení mistra Jana Husa ještě ve 20. století. Ty se konaly na Logrech,²³ kde se zapalovala hranice.²⁴ Po porážce v bitvě u Lipan²⁵ však zůstalo město svobodnou jednotkou.²⁶ Větší postihy dopadly na město po vzpouře proti Ferdinandovi I. v roce 1547. Písek za podporu tohoto povstání ztratil všechna privilegia a svobody, kterých do té doby požíval, a přišel i o své statky (městský hrad, vesnice, aj.). Král městu odebral právo na cla, pokuty, odúmrti, cechovní svobody a navíc mu nařídil odvádět daň z vaření piva a výroby sladu (tzv. posudné).²⁷

¹⁸ Jiří Prášek, *Historie*, in: *Almanach*, s. 42.

¹⁹ V roce 1243 zpečetil Václav I. v Písku majestát, kterým potvrdil Svatojanským křižovníkům statky, které jim daroval Bavor ze Strakonice. V dataci tohoto dokumentu se poprvé objevuje zmínka o Písku. August Sedláček, *Dějiny královského města Písku nad Otavou I.*, Písek 1911, s. 20.

²⁰ Zlato se v Písku těžilo do poloviny 16. století. Více v Jaroslav Kudrnáč, *Zlato a Písek*, in: *Almanach*, s. 21-30.

²¹ J. Prášek, *Historie*, s. 31.

²² Písek byl v této době i sídlem Mikuláše Biskupce z Pelhřimova, který setrval v Písku jako duchovní správce až do roku 1452, kdy ho město vydalo králi Jiřímu z Poděbrad. Král ho pak internoval v Poděbradech, kde Mikuláš Biskupec zemřel roku 1459. A. Sedláček, *Dějiny I.*, s. 52.

²³ Východní část města, poblíž píseckých lesů. Více v Ludvík Lubor-Jiří Prášek, *Písecké ulice*, Písek 1998.

²⁴ J. Prášek, *Písecké XX. století*, s. 59.

²⁵ Bitva u Lipan se odehrála roku 1434. Více v Petr Čornej, *Lipanská křižovatka : příčiny, průběh a historický význam jedné bitvy*, Praha 1992.

²⁶ J. Prášek, *Historie*, s. 35.

²⁷ *Tamtéž*, s. 36.

Za necelých 80 let přišel „*druhý pád Písku*“, jak jej nazval August Sedláček.²⁸ Obyvatelé města se v roce 1618 „*postavili na stranu odbojných a proti králi*“.²⁹ Za toto rozhodnutí je v dalších letech postihlo několik obléhání jejich města. Nejničivější proběhlo v roce 1620, po němž zbylo v Písku pouze 69³⁰ obydlených domů a legenda, že tento zásah přežilo pouze 13 mužů ukrytých pod jezem.³¹ Vítězným se však stal den 23. červenec 1641, kdy Ferdinand III. majestátem vydaným v Řezně navrátil Písku status svobodného královského města.³²

Po nastoupení Marie Terezie na trůn neušel Písek okupaci vojsk, a to rakouských i francouzských. Vojáci vzbuzovali strach v obyvatelích a jejich modlitby směřovaly k obrazu Písecké Madony v děkanském kostele. Na důkaz věrnosti k ní se od této doby pořádalo procesí s nebesy, které vedlo od děkanského kostela k morovému sloupu, kde proběhla slavnostní bohoslužba. Tyto slavnosti se konaly každoročně od roku 1744 do roku 1939.³³ Za vlády Marie Terezie byla do města dosazena vojenská posádka, jejíž důstojníci přinesli do Písku zvyky velkoměsta. Panovnice také proměnila město v centrum Prácheňského kraje, což přivedlo do Písku úředníky z ciziny, kteří sem, stejně jako důstojníci, importovali i své návyky.³⁴

19. století znamenalo pro Písek kulturní rozmach. Revoluční události v Praze roku 1848 dorazily i do Písku, neměly zde však silnějších ohlasů a jejich jediným větším projevem bylo založení spolku Slovanští lípa. Roku 1866 byl zvolen starostou Tomáš Šobr,³⁵ kterému se podařilo prosadit počestění městských úřadů, dát podnět ke vzniku městské spořitelny, ale i Sokola a hasičského sboru.³⁶ Do vývoje událostí silně zasáhla první světová válka. Písek poskytl Rakousku-Uhersku 15 000 vojáků. Nejznámější písecký pluk – 11. pěší - prošel boji v Srbsku, Rusku a nakonec i v Itálii.³⁷

²⁸ A. Sedláček, *Dějiny I.*, s. 105.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Pro srovnání v roce 1567 v přiznání královských měst pro výpočet berně přiznalo město 271 dům. J. Prášek, *Historie*, s. 36.

³¹ Tamtéž, s. 37.

³² Tamtéž, s. 38.

³³ V pozměněné podobě byly tyto slavnosti obnoveny po roce 1989. Tamtéž, s. 41.

³⁴ J. Prášek, *Kulturní tradice města Písku*, 2005. [online zdroj]

<http://www.icpisek.cz/docs/cz/prasek.xml?style=printable>, 28. 6. 2014.

³⁵ Tomáš Šobr (1839-1873). Starosta Písku v letech 1866-1869. František Lipš, Tomáš Šobr, deklarant a starosta král. města Písku, Písek 1930.

³⁶ J. Prášek, *Historie*, s. 45.

³⁷ J. Prášek, *Písecké XX. století*, s. 31.

2.1. Písek od roku 1918

„*Předčasné prohlášení republiky (Československé) (...) bylo zdejšími obecnostem přijato s velkou radostí v prvním návalu pocitu nového štěstí a bez náležitého povážení.*“³⁸ Jak je patrné z této zprávy, byla Československá republika přivítána Píseckými dříve, než měla. Její vznik byl oznámen už 14. října 1918 na Velkém náměstí Františkem Hanzlíčkem.³⁹ Přítomný čtyřtisícový dav píseckých obyvatel se s jásotem a za zpěvu písní *Hej Slované* a *Kde domov můj* odebral k budově c. k. okresního hejtmanství, kde počal ničit symboly rakouského mocnářství. V městském sadu byly pak zasazeny tři lípy. Tyto tři ikony slovanské jednoty se neujaly, stejně jako spěl k nezdárnému konci i celý podnik předčasného vyhlášení republiky v Písku. Do Písku byl poslán uherský vojenský oddíl z Plzně. František Hanzlíček byl zatčen a nastalo vyšetřování, které však probíhalo relativně klidně.⁴⁰

Pravdivost zprávy o vyhlášení Československé republiky v Praze dne 28. října byla několikrát ověřena, než celé nadšení Písečanů vypuklo nanovo. Ještě v noci byli ze všech erárních budov sundáni rakouští orlí a následně navěšeni na dům pana J. K. Šmída.⁴¹ Časopis Otavan popsal uvítání samostatného státního zřízení takto: „*Těžká a hustá mlha válela se celou kotlinou otavskou za ranních hodin úterních 29. října; zima byla, ale stačil jediný pohled na ulice plné praporů našich barev, na státní budovy zbavené dvojhlavých orlů, na Šmídův dům v Heydukově ulici, kam slétly se všechny ty černožluté nestvůry – jediný pohled a teplo se rozlilo duší.*“⁴²

Dne 29. října se v jedenáct hodin sešel písecký Obecní výbor na slavnostní schůzi, kde se mimo jiné rozhodl jmenovat čestnými občany bývalého královského města Písku T. G. Masaryka, Karla Kramáře, Václava Klofáče,⁴³ Františka Staňka,⁴⁴ Gustava Habrmana, Antonína Kalinu, Isidora Zahradníka,⁴⁵ Aloise Rašína, Josefa

³⁸ Městský úřad Písek, Pamětní kniha města Písku, nečíslováno.

³⁹ František Hanzlíček. Delegovaný řečník z Prahy, redaktor a tajemník České dělnické jednoty. J. Prášek, Písecké XX. století, s. 35. Více informací k osobě Františka Hanzlíčka se nepodařilo dohledat.

⁴⁰ Tamtéž, s. 35-38.

⁴¹ Tamtéž, s. 38. Bližší informace osobnosti J. K. Šmída a důvodech umístění orlů právě na jeho dům se nepodařilo dohledat.

⁴² Otavan 3, 1918-1919, č. 5-7, s. 55.

⁴³ Václav Klofáč (1868-1942). První československým ministrem národní obrany. Jaroslav Petrus, Václav Klofáč (1868-1942), Praha 1992.

⁴⁴ František Staněk (1867-1936). Český agrární politik. Heslo Staněk, in: Josef Tomeš a kol., Český biografický slovník XX. století III., Praha 1999, s. 184.

⁴⁵ Isidor Zahradník (1864-1926). Strahovský bibliograf, politik a kněz. Heslo Zahradník, in: J. Tomeš a kol., Český biografický slovník III., s. 539.

Scheinera⁴⁶ a Edvarda Beneše. Další čestné občany jmenovalo město až v roce 1938 a stali se jimi politik Milan Hodža a hudební skladatel Vítězslav Novák,⁴⁷ což jistě souvisí s tím, že zhudebnil básnickou sbírku *Dědův odkaz*⁴⁸, jejímž autorem byl, pro Písek tak signifikantní muž, Adolf Heyduk.⁴⁹

Město bylo od té doby spravováno Okresní správou politickou, do jejíhož čela usedl Vladimír Kendík.⁵⁰ Státní zastupitelství sídlilo na Velkém (dříve Riegrově) náměstí a jeho hlavní osobností byl JUDr. Gustav Šebánek. Do roku 1919 byl starostou Václav Špirhanzl, který se ujal funkce už v roce 1907. Po něm nastoupil Karel Mergl, kterého hned v následujícím roce 1920 vystřídal Matěj Žižka. Žižka byl představitelem Československé socialistické strany, která měla v městském zastupitelstvu nejvíce členů.⁵¹

Velkou událostí byla návštěva prezidenta Tomáše Garriguea Masaryka a jeho doprovodu.⁵² Stalo se tak 5. června 1920 u příležitosti 85. narozenin Adolfa Heyduka. Na cestě k domu „*pootavského slavíka*“ dělali panu prezidentovi společnost starosta Matěj Žižka a August Sedláček. Gratulanti projevili poctu poslednímu žijícímu členu Májové družiny, ale brzy odešli na slavnostní oběd do hotelu Dvořáček a nechali nemocného básníka odpočívat. Po tomto slavnostním obědě opustil prezident Písek, zamířil na Zvíkov a odtud pak do Prahy. T. G. Masaryk byl s Pískem spjat už z doby před 1. světovou válkou, protože již roku 1891 kandidoval za Písek do říšské rady.⁵³ Nicméně do Písku zavítal po roce 1920 už pouze jednou, a to u příležitosti jeho cesty na vojenské slavnosti do Českých Budějovic dne 7. června 1924.⁵⁴

Někteří z Masarykova doprovodu (např. ministr Habrman) se ale vrátili do Písku, aby se mohli účastnit zbytku oslav Adolfa Heyduka. Navštívili muzeum a večer si poslechli přednášku o Heydukově činnosti, která se konala v Městském divadle.

⁴⁶ Josef Scheiner (1861-1932). Český právník, tělovýchovný a politický pracovník. J. Tomeš a kol., Český biografický slovník III., s. 107.

⁴⁷ Vítězslav Novák (1870-1949). Hudební skladatel a klavírista. Zbyněk Samšuk, Hudební mistři v Písku, Písek 2003.

⁴⁸ *Dědův odkaz* je básnická sbírka Adolfa Heyduka, která obsahuje báseň *Štěstí! Co je štěstí?*, která byla proslavená v roce 1938 filmem *Škola základ života*. Sbírkou vyšla v roce 1879.

⁴⁹ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 188.

⁵⁰ Bližší informace k této osobnosti se nepodařilo dohledat.

⁵¹ Československá socialistická strana měla 13 zastupitelů, Národní demokracie 10 zastupitelů, Sociální demokracie byla zastoupena 9 členy městského zastupitelstva a Strana lidová obsadila jen 2 místa. J. Prášek, Písek, s. 9-11.

⁵² Tento doprovod tvořili mj. ministři Antonín Švehla, Gustav Habermann, Karel Engliš, generál Maurice Pellé, generální inspektor Josef Svatopluk Machar, státní tajemník František Drtina, Jiří Stanislav Guth-Jarkovský, rektor Karlovy univerzity Josef Zubatý a spisovatelé Jaroslav Kvapil a Josef Holeček. J. Prášek, Písecké XX. století, s. 46.

⁵³ J. Prášek, Historie, s. 47.

⁵⁴ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 48.

Druhý den bylo vypraveno několik kočárů, aby si tato návštěva z Prahy mohla v doprovodu Augusta Sedláčka prohlédnout písecké lesy.⁵⁵

Pro potřeby nového státního aparátu proběhlo 15. února 1921 v Písku 1. sčítání lidu. Ze záznamových archů vyplynulo, že píseckých 4 411 bytů obývá 16 307 osob.⁵⁶ Kromě Čechů zde žilo také několik Slováků a Rusů, z menšin však bylo nejpočetněji zastoupeno německé (122 osob) a maďarské (99 osob) obyvatelstvo.⁵⁷

Rok 1922 znamenal pro Písek velké oživení v podobě výstavy, jež nesla název „*Jihočeská živnostensko-průmyslová a hospodářská výstava v Písku v roce 1922*“. Tato výstava navazovala na tradici podobných akcí z let 1876, 1882 a 1910, které se odehrávaly v prostorách za Měšťanským pivovarem. V roce 1912 byla uspořádána výstava, která měla připomínat hospodářskou výstavu z roku 1882, a proto nesla název „*Krajinská jubilejní výstava*“. Pro její účely byla přestavěna část obecní zahrady za Svatotrojickým hřbitovem a vznikl tak výstavní areál, který se dodnes nazývá „*Na výstavišti*“. Prostor otevírala brána z ulice Národní svobody a jeho největší ozdobou byla fontána, která byla v noci osvětlována.⁵⁸

Jihočeská živnostensko-průmyslová a hospodářská výstava v Písku v roce 1922 byla pořádána hospodářským a průmyslovým spolkem ve spojení s Krajskou pobočkou Zemědělské jednoty v Písku. Byl ustanoven Výstavní výbor, jehož hlavní osobností se stal písecký advokát JUDr. Julius Hessler.⁵⁹ Výstava měla probíhat od 15. července do 15. srpna, ale nakonec byla otevřena až do 27. srpna. Návštěvníky nejvíce lákal pavilon města Tábor, který byl postaven po vzoru hradu Kotnov.⁶⁰ Dominantou tohoto pavilonu byla 16 metrů vysoká věž, na kterou mohli návštěvníci vystoupit a shora si prohlédnout celý výstavní areál o rozloze 43 680 m². Písek se zde reprezentoval jednodušší stavbou, která měla připomínat bohatost píseckých lesů. „*Poněkud stranou sešinut byl lesní pavilon města Písku, v němž mimo literaturu lesnickou, fotografií lesů píseckých aj. vyložen byl velmi cenný archiv lesního úřadu, který tak mnohými návštěvníky zůstal, bohužel, nepovšimnut. Zúmyslně prostá stavba tohoto pavilonu (určeného za lesní chýši)*.“⁶¹ Národní listy reprezentaci města popsaly takto: „*Lesní úřad města Písku znázornil hospodářství jeho velkostatku ve výstavní myslivně, k níž připojil párek*

⁵⁵ Městský úřad Písek, Pamětní kniha města Písku, nečíslováno.

⁵⁶ Tento počet zahrnuje obyvatele Písku, oblasti u sv. Václava, Purkratice, Horní Novosedly a i vojenskou posádku. J. Prášek, Písek, s. 22.

⁵⁷ Tamtéž, s. 22.

⁵⁸ L. Ludvík – J. Prášek, Písecké ulice, s. 123.

⁵⁹ Bližší informace k této osobnosti se nepodařilo dohledat.

⁶⁰ Táborský hrad ze 13. století.

⁶¹ Otavan 6, 1921-1922, č. 11-12, s. 163.

krotkých srnců.“⁶² Město tedy směřovalo svou pozornost zejména k prezentaci lesního bohatství. Zastoupeny zde byly ale i jiné oblasti píseckého života. Například zde svou činnost prezentoval tamní Klub československých turistů, zpracování dřeva předvedli bratři Bernasové a občerstvit se bylo možné v pavilonu píseckého Rolnického pivovaru.⁶³ Celkově výstavu navštívilo asi 234 100 osob. S tímto počtem návštěvníků se výstava stala největší událostí roku 1922.⁶⁴

Díky snaze Jaromíra Malého vznikl v roce 1923 obnovený Prácheňský kraj, jehož centrem se stal Písek.⁶⁵ Jaromír Malý byl vůdčí osobností spolku Prácheň, jehož činnost spočívala zejména v pořádání kulturně-výchovných akcí. Tento spolek přijímal podněty z Prahy a převáděl je do prostředí píseckého maloměsta, ale také šířil znalosti o Prácheňském kraji do velkoměsta.⁶⁶

V témže roce zemřely dvě pro Písek velmi významné osobnosti. Skon Adolfa Heyduka, byl v tisku oznámen takto: „*Emilie Heyduková oznamuje, že její nezapomenutelný choť Adolf Heyduk dne 6. února 1923 o 3 ¼ hod. ranní klidně zesnul dožív se věku 88 let. Pohřben bude na Vyšehradě v hrobce bratří z Máje, po boku svých druhů Jana Nerudy a J. V. Friče...*“⁶⁷ Hned několik dní po skonu Adolfa Heyduka, přesněji 18. února 1923, byl spáchán atentát na ministra financí Aloise Rašína, který v Písku několikrát trávil prázdniny. I přes to, že ho levicovní zástupci města donutili v roce 1920 Písek již dále nenavštěvovat, zůstal s ním spřízněn.⁶⁸ Písečtí mu na oplátku vzdali hold na tryzně konané 11. března v městském divadle, kde pronesl řeč senátor František Soukup.⁶⁹

„*V neděli 17. března za krásného zimního odpoledne pochovali jsme na píseckém hřbitově u sv. Trojice po bok starých vlastenců a buditelů píseckých jich vděčného, slavného žáka slovutného učence prof. Ph. Dr. Augusta Sedláčka.*“⁷⁰ Tato zpráva komentuje smrt českého historika a archiváře Augusta Sedláčka, který od roku 1899 sídlil v Písku, protože „*mojí touhou od mládí bylo viděti do zelena, což vyplnilo se*

⁶² Národní listy, 18. července 1922.

⁶³ Více v J. Prášek, Písek, s. 69-76.

⁶⁴ Tamtéž, s. 63.

⁶⁵ J. Prášek, Historie, s. 49.

⁶⁶ M. Myslivcová, Funkce mýtů, s. 164.

⁶⁷ Otavan 7, 1923, č. 3-5, s. 45. Významu básníka Adolfa Heyduka pro Písek se práce věnuje 4. kapitola Adolf Heyduk a písecké lesy.

⁶⁸ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 50-51.

⁶⁹ Otavan 7, 1923, č. 3-5, s. 62-63. František Soukup (1871-1940). Český sociálně demokratický politik, právník a publicista. Heslo Soukup, in: J. Tomeš a kol., Český biografický slovník III., s. 173.

⁷⁰ Otavan 9, 1925-1926, č. 7-9, s. 89.

na počátku nynějšího století“;⁷¹ jak píše ve svých pamětech. Profesor August Sedláček byl čestným občanem města od roku 1902. Zasloužil se zde o uspořádání městského archivu a 23. července 1921 ho městská rada na základě návrhu pana Bláhy⁷² ustanovila městským kronikářem.⁷³ Velkou roli hrál i v píseckém muzeu, jehož ředitelem byl od roku 1900.⁷⁴ Na jeho počest se v roce 1926 přejmenovalo muzeum na „*Muzeum Ph. Dr. Augusta Sedláčka pro vlastivědu Prácheňska*“.⁷⁵

V roce 1928 probíhaly oslavy 150. výročí založení píseckého gymnázia. Školství bylo pro Písek velmi osobitým rysem, a proto vznikl přívlastek „*jihocheské Athény*“;⁷⁶ který odkazuje na to, že vzdělání v Písku bylo srovnatelné se vzdělaností starověkého Řecka. V městě existovalo množství škol, mezi nimi však vynikalo písecké gymnázium.⁷⁷ Toto gymnázium bylo založeno 10. listopadu roku 1778. Po vydání Říjnového diplomu roku 1860 se zde začalo vyučovat nejen německým jazykem ale i českým a roku 1866-1867 se čeština stala vyučovacím jazykem ve všech předmětech.⁷⁸ Důležitou roli hrálo v Písku i první reálné gymnázium v Čechách, na kterém se vyučovalo česky a které bylo založeno v roce 1860.⁷⁹ Obě tyto školy se staly vzdělávací platformou pro mnoho významných osobností 20. století,⁸⁰ ale i běžných lidí, kteří po absolvování nastoupili do různých úřadů. Tito lidé se poté často vraceli do Písku, aby zde strávili svou penzi. Z tohoto důvodu získal Písek své další označení – „*Pensionopolis*“.⁸¹

U příležitosti krajské výstavy, která se konala v roce 1929 v Táboře, postavil Písek na břehu táborského rybníka Jordánu svůj pavilon. Hned na stěně proti vchodu byla umístěna státní vlajka, busta T. G. Masaryka a pod těmito státními znaky visely obrazy tří, pro město nejtypičtějších mužů – Adolfa Heyduka, Augusta Sedláčka a Otakara Ševčíka. Svou činnost tu prezentovaly písecké spolky (zejména spolek žen a dívek Světlá a Klub československých turistů nebo Sokol), hudební spolky (Hlahol,

⁷¹ Jitka Zedníková-Marcela Smetanová (edd.), August Sedláček. Paměti z mého života, Praha 1997, s. 174.

⁷² Bližší informace k této osobnosti se nepodařilo dohledat.

⁷³ Městský úřad v Písku, Pamětní kniha, nečíslováno.

⁷⁴ Muzeum v Písku pozvolně vznikalo od 3. května 1884. Jiří Prášek, Prácheňské muzeum, in: Almanach, s. 105.

⁷⁵ Tamtéž, s. 106.

⁷⁶ Jan Kotalík, Školství, in: Almanach, s. 77.

⁷⁷ Dále v Písku existovala reálka, rolnická škola, lesnická škola aj. Tamtéž, s. 77-99.

⁷⁸ 220 let píseckého gymnázia, Písek 1998, s. 8-12.

⁷⁹ J. Kotalík, Školství, s. 87.

⁸⁰ Studenty píseckého gymnázia byli mj. František Ladislav Čelakovský, Mikoláš Aleš, August Sedláček, Karel Klostermann, Josef Holeček, František Herites, Antonín Sova, Čeněk Zíbrt, Josef Velenovský, Jan Mukařovský, Miloslav Novotný, Jindřich Šebánek aj. Tamtéž, s. 85 a 87.

⁸¹ 220 let, s. 34.

Filharmonický spolek Smetana a hudba 11. pěšího pluku), své divadelní modely představil Václav Krška⁸² a nechyběly ani expozice píseckých škol. Písek byl jediným jihočeským městem, které mělo na této výstavě svůj vlastní pavilon. Otavan k tomuto tématu uvedl: „*Je to též jakási revanš za tábořský pavilon (řešený v podobě hradu Kotnova), jenž zbudován byl na minulé výstavě písecké 1922.*“⁸³ Je pravděpodobné, že Písek měl pocit méněcennosti z písecké výstavy roku 1922, kdy byl pavilon Písku v podobě dřevěné chaty zastíněn tábořským pavilonem.⁸⁴ Písek v Táboře dával důraz opět zejména na svou tvář zvanou „*Město v lesích*“. Na všechny práce, které byly potřeba ke zbudování píseckého pavilonu, dohlížel výstavní výbor. Jeho patronem byl starosta Písku Metoděj Brandejs. Ten byl zvolen už v roce 1923. Ve funkci setrval až do roku 1931, kdy se novým starostou stal na pouhý jeden rok Josef Pravda. Jeho nástupcem byl Jaroslav Jílek, který post starosty opustil roku 1935.⁸⁵

Písek nebyl městem těžkého průmyslu. Nejvíce lidí bylo zaměstnáno v Tabákové továrně, která byla založena roku 1897 a v Továrně na fezy, která existovala od roku 1896.⁸⁶ Počátkem 30. let 20. století byl Písek jako většina dalších českých měst postižen hospodářskou krizí. Byla dokonce i částečně uzavřena Továrna na fezy, což znamenalo až na 400 nezaměstnaných osob. Ani výstava v roce 1932, která nesla název *Jihočeské výstavní trhy* a která navazovala na výstavy z předchozích let zakončených dvojkou, nenabyla takového úspěchu, jaký měla deset let před tím.⁸⁷

Velkým finančním zdrojem města byl ale turistický ruch. Když v létě studenti opustili domácnosti Písečanů, nastěhovali se do nich letní hosté, tzv. luffáci.⁸⁸ Tomu byly přizpůsobeny i ceny. Ve srovnání s jinými městy (Prahou a Vídní) byly v Písku ceny o 10% vyšší.⁸⁹

V roce 1934 zemřel Otakar Ševčík, poslední člen „*slavného triumvirátu*“.⁹⁰ Ševčík žil v Písku od roku 1907, kdy sem přemístil svou hudební školu. Hře na housle vyučoval mnoho studentů, a to nejen z Československé republiky. Písek se díky němu

⁸² Václav Krška (1900-1969). Český režisér, spisovatel a scénárista. Ludmila Jedličková-Václav Kinský-Zdena Kvasničková-Věra Matoušová-Hana Týcová, Čtení z Písku, Písek 2013, s. 12.

⁸³ Otavan 12, 1929, č. 6-7, s. 86.

⁸⁴ Více v J. Prášek, Písek, s. 69.

⁸⁵ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 189.

⁸⁶ J. Prášek, Písek, s. 32-33.

⁸⁷ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 73.

⁸⁸ Tamtéž, s. 12-13.

⁸⁹ J. Prášek, Písek, s. 38.

⁹⁰ Do slavného triumvirátu patřil August Sedláček, Adolf Heyduk, Otakar Ševčík. Tento výraz použil Jiří Prášek v roce 1999 v jedné ze svých publikací. J. Prášek, Písecké XX. století, s. 52.

stal „*Mekkou houslistů*“.⁹¹ Tuto hudební tradici města doplňovala ve 20. století také aktivita píseckého hudebního spolku Hlahol. Ten vznikl 31. 1. 1919 spojením spolků Otavan a Gregora.⁹² Silné postavení měla v Písku i kapela 11. pěšího pluku a Filharmonický spolek Smetana, které koncertovaly při každé významnější události v městě. S Pískem bylo také spjata několik slavných jmen z hudební branže. Jmenujme alespoň Jiřího Srnku,⁹³ Bohuslava Jeremiáše⁹⁴ a jeho syny Jaroslava a Otakara.⁹⁵ V Písku rezonovaly i hudební osobnosti, které svým původem s Pískem mnoho společného neměly. To dokazují například oslavy 100. výročí narození Bedřicha Smetany, které v Písku započaly 13. ledna 1924 pod názvem Jihočeský Smetanův festival. Smetana Písek několikrát navštívil a několik let dokonce jednal s Adolfem Heydukem o možnostech zhudebnění *Dědova odkazu*. Avšak o vztahu Písečanů k Smetanovi svědčí tato Heydukova vzpomínka: „*Smetana mne poctil svou návštěvou – a já se zapřel! Rděl jsem se studem; neboť koncert večer před tím byl úplně prázdný, ač jsme někteří o návštěvu zrovna žebronili. S hanbou na to vzpomínám a rdím se posud, myslím-li na ten večer.*“⁹⁶ Dalším hudebníkem, který Písek čteně navštěvoval, byl Leoš Janáček. Jeho motivací k těmto návštěvám ale nebyla hudba, nýbrž o 38 let mladší a vdaná Kamila Stösselová, která byla jeho láskou a inspirací.⁹⁷

To, že je Písek městem, kde je „*hudba domovem*“,⁹⁸ dokazuje i symbolický dar partitury skladby *Na stráž*, který přijal prezident Edvard Beneš na návštěvě v Písku 7. května 1937. Prezident zde byl přivítán starostou města MUDr. Václavem Šťastným,⁹⁹ povečeřel v hotelu Dvořáček a večer promluvil k píseckým obyvatelům. Na památku mu město darovalo také album fotek Písku od Josefa Velenovského,¹⁰⁰ písecký selský kroj a zlatý selský čepec, který byl původně vlastnictvím sbírek muzea, šperk z vltavínů a otavských perel a kávovou soupravu.¹⁰¹ Město Písek se opět těmito dary prezentovalo

⁹¹ J. Prášek, *Písecké XX. století*, s. 11.

⁹² Zbyněk Samšuk, *Hudba*, in: *Almanach*, s. 134.

⁹³ Jiří Srnka (1907-1982). Byl žákem Otakara Ševčíka a vystudoval Pražskou konzervatoř. Nejvíce se věnoval filmové hudbě. Do Písku za ním jezdil jeho přítel Jaroslav Ježek. Jiří Pilka, *Jiří Srnka – 100 let. Portrét hudebního skladatele*, Písek 2006.

⁹⁴ Bohuslav Jeremiáš (1859-1918). Hudební skladatel, varhaník, učitel zpěvu. Heslo Jeremiáš, in: *Ottův slovník naučný*, sv. XIII, Praha 2002, s. 252.

⁹⁵ Z. Samšuk, *Hudba*, s. 118 – 146.

⁹⁶ *Otavan* 8, 1924, číslo 6-7, s. 83.

⁹⁷ J. Prášek, *Písecké XX. století*, s. 52. Více v Antonín Hloušek, *O přátelství Leoše Janáčka s Kamilou Stösselovou*, Kladno 1963.

⁹⁸ *Tamtéž*, s. 12.

⁹⁹ Václav Šťastný byl starosta Písku 1935-1945. J. Prášek, *Písecké XX. století*, s. 189.

¹⁰⁰ Josef Velenovský (1887-1967). Písecký rodák a profesor kreslení na gymnáziu v Písku. Josef Velenovský. *Písecký malíř a fotograf*, Písek 2010.

¹⁰¹ J. Prášek, *Písecké XX. století*, s. 69.

jako město, pro které je důležité jeho přírodní bohatství, což symbolizují perly z Otavy a vltavíny, a historická tradice města, ke které odkazuje darovaný kroj.

Událostí, která předznamenávala brzký konec První republiky, byl 18. září 1938 v Písku pohřeb dvou četníků, kteří byli ubiti německými vojáky v Sudetech.¹⁰² Proti znění Mnichovské dohody projevilo svůj odpor 8 000 píseckých obyvatel. Uspořádali pochod k Okresnímu úřadu a bytu starosty MUDr. Václava Šťastného. Žádali, aby zastupitelé města odeslali do Prahy telegramy s vyjádřením nesouhlasu s odtržením jakékoli části republiky.¹⁰³ Přesto došlo ke ztrátě Sudet a vzniku svým charakterem zcela nové republiky.

¹⁰² Mrtví vojáci byli vrchní strážmistr František Novák a praporčík Jan Koukol. Tamtéž, s. 78.

¹⁰³ Tamtéž.

3. Písek podle turistických průvodců

Tato kapitola využívá jako hlavních pramenů dvou turistických průvodců, které byly vydané ve sledovaném období. *Průvodce po městě Písku a okolí* vyšel v roce 1921 a jeho autorem je Josef Veselý. Tento profesor písecké reálky a gymnázia se narodil v roce 1877. Byl autorem nejen již zmiňovaného turistického průvodce, ale také průvodce po Sedláčkově stezce a učebnic němčiny a francouzštiny.

Druhý průvodce s přesným názvem *Turistický průvodce po městě Písku a okolí* vyšel v roce 1936. Jeho autorem je Karel Krýzl, který žil v letech 1871-1953. V předmluvě svého díla udává, že nový turistický průvodce je potřebný, neboť od posledního vydaného průvodce se mnohé změnilo. Tím má na mysli nejen otevření nových stezek či chaty *U moře lesů*, ale i mnoho nových značených cest, na jejichž vzniku se jako značkovatel píseckého Klubu československých turistů podílel.¹⁰⁴

V kapitole jsou sledovány objekty, kterých si autoři turistických průvodců všímali. Turistické průvodce jsou také na řadě míst doplněny jiným druhem pramenů, které mají za úkol doplnit informace o daném objektu či poukázat na to, že nejen v průvodcích je objekt užíván k reprezentaci města.

¹⁰⁴ K. Krýzl, *Turistický průvodce*, s. 3-4.

3. 1. Občansko-politický prostor

Centrum Písku tvoří dvě náměstí. První z nich se dnes nazývá Velké. Toto pojmenování má základ v označení Velký rynek, které bylo používáno do roku 1907. Doba jeho vzniku je však nejistá. Podle prvního názoru vzniklo toto náměstí již při založení města v polovině 13. století. Druhá teorie zasazuje jeho vznik až na počátek 16. století. Návrh na přejmenování tohoto Velkého náměstí na náměstí Františka Ladislava Riegra byl vznesen už v roce 1900, ale k jeho realizaci došlo až v roce 1907 díky Emilu Eggerhartovi.¹⁰⁵ I nadále se však současně používala obě označení. Toto náměstí je svou rozlohou největší v Písku a pro obyvatele je významné také proto, že zde sídlí budova radnice, městského úřadu a bývalého hradu (dnešního muzea). S ohledem na tyto reálie, je Velké náměstí pravým jádrem Písku - svou procházku zde začínají i oba turistické průvodce, byly zde vítány zde důležité návštěvy.¹⁰⁶

Vzhled náměstí v 19. století ztratil svou historickou podobu, což je s nostalgií zdůrazňováno Josefem Veselým: „svým zevnějškem nepřipomíná nikterak již svůj starý původ. Není tu již nikde loubí, ač tu kdysi bývalo všude, není tu mnoho starobylých domů s malebnými průčelími. Většina domů vyznačuje se jen jednotvárností XIX. stol.“¹⁰⁷ Vinu za ztrátu „starého původu“ připisuje tomu, že město bylo „třikrát nepřitelem dobyté a zpusťeno“, ale i požárům a tomu, že „v posledních dvou stoletích¹⁰⁸ měšťanům poskytováno bylo stavivo buď zcela zdarma, nebo v cenách mírných, tak že přestavování bylo velmi snadné.“¹⁰⁹

Dominantou Riegrova náměstí byla Městská radnice, dostavěná roku 1764 pražskými staviteli Antonínem Müllerem a Františkem Pfannerem.¹¹⁰ Tato barokní budova byla zdobená alegorickými sochami Spravedlnosti, Síly a Trpělivosti. Po roce 1918 byli na hroty věží radnice umístěni lvi Československé republiky, kteří nahradili dvouhlavé orli, tedy symboly habsburské monarchie.¹¹¹ Pod balkonem je pamětní deska

¹⁰⁵ Bližší informace k této osobnosti se nepodařilo dohledat.

¹⁰⁶ L. Ludvík-J. Prášek, Písecké ulice, s. 35.

¹⁰⁷ J. Veselý, Průvodce, s. 11.

¹⁰⁸ To znamená 17. a 18. století.

¹⁰⁹ J. Veselý, Průvodce, s. 11.

¹¹⁰ Bližší informace k osobnostem stavitelů se nepodařilo dohledat.

¹¹¹ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 15. Zajímavé je, že v turistickém průvodci z roku 1921 o českých lvech zmínka není. Přitom byl vznik tohoto průvodce časově blíž výměně znaků a měl by ji tedy reflektovat silněji než pozdější turistické průvodce. Je tedy pravděpodobné, že v roce 1921 na radnici stále ještě čeští lvi nebyli.

odkazující na památku Václava Píseckého¹¹² a Jana Kocína z Kocinetu.¹¹³ Tyto pamětní desky byly odhaleny roku 1876 spolkem jihočeských akademiků Štítný.¹¹⁴

Chodby radnice byly vyzdobeny velkými obrazy knížat a králů, jejichž autorem je Bernard Augustin Lochman.¹¹⁵ Obrazy byly zakoupeny v roce 1776 z Klatov po zrušení tamní koleje Tovaryšstva Ježíšova. Tyto olejomalby znázorňují české vládcy až do 14. století. Tematicky se soubor obrazů orientuje na vládcy mytické (Čech, Krok, Libuše), ale i skutečné (Boleslava I., Boleslava II., Jaromíra, Boleslava III., Oldřicha, Spytihněva, Vratislava I., Vladislava I., Konráda I., Václava II., Rudolfa I., Jana a Karla I. Lucemburského).¹¹⁶ Jde o projev historismu 19. století, který přetrval do meziválečného období.

Radnice na svém průčelí nesla i erb města.¹¹⁷ Erb má pravděpodobně své počátky v pečeti, která vznikla už v době založení města, jehož znakem měla být. Během staletí erb kolísal jak v rozložení znaků (zejména šlo o vynechávání hvězd na okrajích), tak v barevném provedení (rozdíly se týkaly zvláště ve využití zlaté či stříbrné barvy na motivu měsíce a brány).

V roce 1887 byla radnice opravována a zastupitelé města se rozhodli zrenovat i znak na jejím štítu. Zaslali proto 2. června 1887 dopisy dvěma tehdy nejkompentnějším heraldikům 19. století – Vojtěchovi rytíři Krále z Dobré Vody¹¹⁸ a Augustu Sedláčkovi. Tímto dopisem je žádali o vyjádření, jakou podobu by měl erb mít. Král i Sedláček zaslali shodnou odpověď a dle té byl znak přepracován do podoby,¹¹⁹ kterou popisuje Karel Krýzl: „*Na modrém štítu jest stříbrná hradba s cimbuřím a otevřenou branou. Padací zlatá mříž jest vytažena. Za hradbou tyčí se dvě věže*

¹¹² Václav Písecký (1482-1511). Český humanista původem z Písku. [online zdroj] <http://www.ctenizpisku.cz/index.php/autori/19-p/527-pisecky-vaclav>, 14. 11. 2014.

¹¹³ Jan Kocín z Kocinetu (1543-1610). Český humanista a spisovatel původem z Písku. [online zdroj] <http://www.ctenizpisku.cz/index.php/autori/14-k/485-kocin-z-kocinetu-jan>, 14. 11. 2014.

¹¹⁴ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 15. Spolek jihočeských akademiků Štítný byl zřejmě odnoží stejnojmenného pražského spolku. Jihočeský spolek vznikl 6. listopadu 1872 a jeho programem byly podpora nemajetných studentů z jižních Čech na pražských školách, šíření vzdělání na jihu Čech a pěstování vzájemnosti mezi svými členy. SOkA Písek, Archiv města Písku – městský úřad, inv. č. 3915, sign, IA/82, k. 255.

¹¹⁵ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 15. Bernard Augustin Lochman (1727-1807). Písecký malíř. Více v Ivo Kořán, Lochmanové, Písek 2005. Autora obrazů Bernarda A. Lochmana uvádí shodně oba průvodce, informační deska v Prácheňském muzeu však uvádí, že autor je neznámý.

¹¹⁶ V polovině 19. století prošly obrazy opravou, kterou prováděl malíř Václav Šebele. V letech 2007-2008 byly zrestaurovány a nyní tvoří stálou expozici ve sklepení Prácheňského muzea v Písku.

¹¹⁷ Podobu městského erbu, která byla užívána v letech 1918-1938, lze nalézt vyobrazenou v K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 17. Viz příloha č. 11.

¹¹⁸ Vojtěch rytíř Král z Dobré Vody (1844-1913). Heraldik a sfragistik. Heslo Král, in: Ottův slovník naučný, sv. XV, Praha 2002, s. 39.

¹¹⁹ Jan Adámek, Znak města Písku, Písek 2012, s. 31-34.

*s cimbuřím, červenou sedlovitou střechou a zlatými makovicemi. Mezi věžemi jest český lev v červeném štítě a nad ním zlatý půlměsíc s hvězdou. Zlatá hvězda jest i po stranách obou věží.*¹²⁰

Písecký erb patří do skupiny městských znaků, které zobrazují nějakou stavbu, v tomto případě městskou fortifikaci. Erby tohoto typu byly velmi časté v zemích bývalé Svaté říše římské a v Čechách byly tímto způsobem utvořeny až dvě pětiny znaků. Městské opevnění bylo na znacích tak často užíváno z toho důvodu, že je to charakteristický znak města obecně. Zároveň však byla tato složka dominantou města s výhodou ochrany.¹²¹

Písecké opevnění pochází z dob založení města (tzn. z poloviny 13. století) a bylo dlouhé 1 400 metrů. Do města bylo možné vstoupit některou ze tří bran. Tyto brány byly ale postupně ubourávány – Putimská byla zbourána v roce 1836, Pražská (nazývaná také Dolní) roku 1849, a poslední, Budějovická (neboli Horní), byla zbourána roku 1861.¹²² Přestože se do 20. století uchovala jen malá část opevnění, zůstal prvek hradeb na píseckém erbu zachován. Hradby na píseckém erbu měly ještě jiný, symbolický význam. Vizi opevněného Písku lze dát do kontextu s vizí nebeského města Jeruzaléma. K dotvoření této spojitosti přispívá i brána, která tím, že je otevřená, vybízí návštěvníky k tomu, aby vstoupili, ale zároveň svými špičatými ostny plní primární ochranný účel.¹²³

Erb zobrazený v turistickém průvodci z roku 1936 zachovává jednu ze změn znaku, které proběhly v 19. století. Jde o zalomení obou křídel brány. Zalomení nenarušovalo symboliku znaku, ale nepatřilo k původnímu typu zobrazování.¹²⁴

Dalším atributem erbu jsou dvě věže. Tyto věže stojí až za bránou, nejsou tedy součástí opevnění (jak bývají ztvárněny na některých variantách znaku), ale znázorňují obydlí Písečanů. Písečanů křesťansky založených, stejně jako obyvatelé Jeruzaléma.¹²⁵ Je zajímavé, že ač jsou další figury na erbu, měsíc a tři hvězdy, v městské heraldice poměrně častým typem, jejich interpretace na píseckém erbu je velmi nejednoznačná. Existuje dokonce teorie, která vztahuje symboly měsíce a hvězd k templářskému řádu, který však v Písku nikdy nesídlil. Další teorie zohledňuje fakt, že symbolika měsíce a hvězd na erbu byla podobná té, která se objevovala na náhrobních kamenech píseckých

¹²⁰ K. Krýzl Turistický průvodce, s. 15.

¹²¹ Milan Buben, Encyklopedie heraldiky. Světská a církevní titulatura a reálie, Praha 1999, s. 29-30.

¹²² Jaroslav Šindelář, Výtvarná kultura-architektura, in: Almanach, s. 148-149.

¹²³ J. Adánek, Znak, s. 38-39.

¹²⁴ Tamtéž, s. 24.

¹²⁵ Tamtéž, s. 38-40.

horníků. Je tedy možné, že toto vyobrazení a jeho tinktury (v tomto případě barvy) odkazují k těžbě zlata (zlaté hvězdy) a stříbra (stříbrný měsíc). Tato teorie má však několik nedostatků. Měsíc není v erbu zobrazován jako stříbrný, ale jako zlatý, navíc figura hvězdy je na erbu použita třikrát, takže je nepravděpodobné, že by suplovala znak slunce a tedy i zlata.

Správnějším se zdá být výklad symbolu měsíce přes biblickou symboliku. Z tohoto pohledu je měsíc znamení, které odkazuje na pokojnou dobu, která přijde s Mesiášem, a je to i znamení času, neboť měsíc byl stvořen Bohem za účelem dělení dne. Pravděpodobné je i spojení měsíce s Pannou Marií, která byla „*krásná jako luna*“.¹²⁶ I symbol hvězd má více biblických významů, mezi kterými je také souvislost měsíce a Panny Marie. Mariánský kult byl v Písku živý až do 20. století, a tak se s největší pravděpodobností promítl i na erb.¹²⁷

Varianty erbu se objevují po celém Písku. Velice zajímavá je například varianta znaku umístěná na omítce hotelu Dvořáček. „*Kompozice není sice apotheosou, jak ji sveřepě nazývá regionální literatura, zato však nápaditě zachycuje všechny štítové figury.*“¹²⁸ Znak města Písku však získal i méně nápadité zpracování. Zcela chybným zobrazením znaku je reliéf nad římsou divadla, který vznikl v roce 1940. Ze znaku zde byl vypuštěn měsíc i všechny hvězdy. Z heraldického hlediska se touto, zdánlivě nepatrnou, úpravou změnil znak města Písku ve znak Kouřimi.¹²⁹

Hned vedle radnice se nachází zbytek píseckého hradu – palác. Hrad byl postaven v letech 1258-1260. Současně s ním byl postaven Zvíkov a myslivecký zámek v Myšenci.¹³⁰ Zejména spojitost se Zvíkovem si Písek uvědomoval ještě ve 20. století, protože v letech 1924-1927 byla postavená turistická stezka, která tato místa propojovala a která dostala jméno podle věhlasného znalce hradů, zámků a tvrzí Království českého, Augusta Sedláčka.

Písecký hrad byl značně poničen požárem v roce 1532 a také v roce 1620 při obléhání Písku. Navíc byl dán 1623 do zástavy Martinovi de Huerta.¹³¹ Ten nechal mimo jiné z jižní strany hradu vybudovat pivovar (1632), dvě místnosti nechal nově omítnout a vytvořil zde okna (zřejmě pro potřeby své vlastní a jeho nové manželky), ale

¹²⁶ Ž 72, 7.

¹²⁷ J. Adámek, Znak, s. 38-44.

¹²⁸ Tamtéž, s. 51.

¹²⁹ Tamtéž, s. 55.

¹³⁰ August Sedláček, Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou III., Písek 1913, s. 17.

¹³¹ Don Martin de Huerta (1637). Španělský císařský generál. A. Sedláček, Dějiny I, s. 129-158.

„*Horší bylo*“,¹³² že nechal zbořit pavlače kolem rajskeho dvora. Hrad začal pustnout až po smrti Huerty (1637),¹³³ nicméně jeho zásahy byly Píseckými vnímány negativně, a to ještě ve 20. století, o čemž svědčí například tato báseň Antonína Klášterského,¹³⁴ rodáka z nedalekých Mirovic:

„*Snad ódu psal by plnou vzletu;
vplet Písecké i z Kocinetu;
vřikal, s Buquoyem, že nejsou žerty;
jak poznalš v době válek zlých;
a jak jsi vždy se znovu zdvi'h;
a co jsi trpěl od Huerty.*“¹³⁵

Josef Veselý k tomuto dodává v poznámce: „*Don Martin de Huerta (...) zůstavil po sobě v dějinách českých a hlavně v dějinách Písku jen zlou památku surového dobrodruha, pánovitého diktátora a bezcitného vydřiducha. (...) Řádění jeho zůstalo dlouho příslovečným u lidu («Toť hůře než za Huerty»).*“¹³⁶ V píseckých domácnostech se po jeho smrti prý také říkávalo: „*Huerta, poberta, už je u čerta.*“¹³⁷ Z dochovaných zpráv však nic nenavědčuje tomu, že by Martin de Huerta byl špatným pánem. Za jeho panování byl například opraven kostel sv. Kříže a také daroval děkanskému kostelu pozdně renesanční dřevěnou kazatelnu a Putimskému kostelu obraz sv. Vavřince.¹³⁸

Prostory hradu byly dále zmenšeny zbořením nádvorní věže a kaple v roce 1851-1852 a jižní věže roku 1860. Zachovaný zbytek hradu byl na počátku 20. století pozvednut ze své zanedbanosti opravami, které se týkaly i nástěnných maleb v gotickém rytířském sále.¹³⁹ Avšak rekonstrukce těchto maleb nedopadla nejlépe a fresky tak „*pozbyly poněkud na své ceně*“.¹⁴⁰ Josef Veselý, který těmito slovy upozorňuje na nekvalitní opravu fresek, však ve svém průvodci nezmínil, že veškeré opravy hradu probíhaly pod vedením velkého českého historika, archiváře, genealoga, ale hlavně

¹³² A. Sedláček, Dějiny III, s. 17.

¹³³ Tamtéž, s. 5-17.

¹³⁴ Antonín klášterský (1866-1938). Český básník a překladatel. [online zdroj]

<http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/807-klastersky-antonin/>, 14. 11. 2014.

¹³⁵ Antonín Klášterský, Milému Písku, in: Karel Votava (ed.), Písecká čítanka I., Písek 1980, s. 125.

¹³⁶ J. Veselý, Průvodce, s. 18.

¹³⁷ Ondřej Fibich, Pověsti královského města Písek, Strakonice 2010, s. 16.

¹³⁸ Více v Jiří Prášek, Historie, s. 38.

¹³⁹ J. Šindelář, Výtvarná kultura-architektura, s. 150.

¹⁴⁰ J. Veselý, Průvodce, s. 13. „*Krásná gotická síň paláce zdobena byla uvnitř nástěnnými malbami z XV. stol., které bohužel opravou provedenou koncem minul. století [tzn. 19] pozbyly poněkud na své ceně.*“ Jaroslav Veselý se zřejmě zmýlil v dataci, neboť na konci 19. století hrad stále chátral (i když jeho demolice byla zastavena) a k opravám bylo přistoupeno z podnětu purkmistra K. Lukáše až v roce 1902. Více v J. Šindelář, Výtvarná kultura-architektura, s. 150 a A. Sedláček, Dějiny III., s. 22.

čestného občana města Písku Augusta Sedláčka. Jako upomínka na rekonstrukci bylo jeho jméno zvěčněno na stěně rytířského sálu mezi freskami, ale v souvislosti s opravami jej ani jeden turistický průvodce z doby první republiky neuvádí. Tento fakt jen dokazuje, že „*veliký vědec písecký*“¹⁴¹ August Sedláček byl pro Písek sledovaného období velice důležitá osobnost, kterou bylo třeba ctít i přes nedostatky.

Ve zbylých prostorách hradu a starých kasárnách (zbudovaných v 18. století) vznikly expozice píseckého muzea, které bylo založeno v roce 1884 a roku 1926 přejmenováno na *Museum Ph.Dr. Augusta Sedláčka pro vlastivědu Prácheňska*.¹⁴² Ve 20. letech bylo možné zhlédnout v muzeu pět sbírek. První sbírka, sbírka obrazů, obsahovala mj. obrazy od tvůrců Brandlovy¹⁴³ a Škrétovy¹⁴⁴ školy a také malby na porcelán Jana Zachariáše Quasta.¹⁴⁵ Dalšími sbírkami byla sbírka předhistorická, sbírka píseckých nerostů, sbírka uměleckého průmyslu a sbírka výšivek, obsahující i části píseckého kroje. Aby mohl turista navštívit muzeum, bylo však nutné přihlásit se na radnici a návštěvu si zarezervovat předem.¹⁴⁶

Dne 26. června 1927 bylo muzeum otevřeno slavnostní schůzí v zasedací síni městské radnice. Změny, které v muzeu do té doby proběhly, měly za cíl lepší úpravu sbírek a také rozšíření „*z ústavu, dotud místního a omezujícího se na nesoustavnou úschovu památek různého obsahu (...) upravit instituci, která by v duchu moderních zásad muzejních vyrostla v dokonalé museum místní a časem v širší, oblastní, krajové.*“¹⁴⁷ Muzeum se tedy snažilo stát se moderní institucí (uvědomující si návaznost na 19. století a zejména se držící vzoru Augusta Sedláčka), která se přes vědecké studium přírody, prehistorie, historie a folkloru rozroste v ústav širší působnosti. Hlavní účel muzea (vzdělávání) zůstává, ale je zde i zřejmá potřeba reprezentační, která vyžaduje „*upravený ústav odpovídající významu města, kdys upřímně husitského a vůbec kulturní prací vynikajícího.*“¹⁴⁸

¹⁴¹ Otavan 10, 1926-1927, č. 11-12, s. 175.

¹⁴² J. Prášek, Prácheňské muzeum, s. 105-106.

¹⁴³ Petr Jan Brandl (1668-1735). Malíř, představitel českého baroka. Jaroslav Prokop, Životní a umělecký epilog, 1725-1735, Praha 2006.

¹⁴⁴ Karel Škréta (1610-1674) byl český barokní malíř. Jaromír Neumann, Škrétové. Karel Škréta a jeho syn, Praha 2000.

¹⁴⁵ Jan Z. Quast (1814-1891). Malíř, zejména se věnoval malbě porcelánu a skla. Od roku 1871 žil v Písku. Ivo Kořán, Záhada pošetilého brouka aneb Zánik krásného měšťanského slohu v díle J. Z. Quasta, Písek 1970.

¹⁴⁶ J. Veselý, Průvodce, s. 13-14.

¹⁴⁷ Otavan 10, 1926-1927, č. 11-12, s. 174.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 174-175.

V rámci těchto změn, které probíhaly od porady přípravného komitétu 14. března 1926 až do slavnostního otevření 26. června 1927, byly zavedeny také pravidelné návštěvní hodiny. Muzeum bylo otevřeno „*ve všední dny mimo pondělí (...) v neděli a o svátcích*“.¹⁴⁹ Z I. zprávy Muzea Augusta Sedláčka Prácheňska v Písku za r. 1927 vyplývá, že za uvedený rok navštívilo muzeum 1 148 návštěvníků a 14 školních nebo spolkových prohlídek.¹⁵⁰ Reorganizace muzea zřejmě zlepšila prestiž muzea, neboť se od jejího provedení začaly objevovat zprávy o činnosti muzea i v Otavanu. O muzeu se psalo velmi kladně: „*novou úpravou sbírek učinilo písecké muzeum velký krok ku předu (...), vyrůstá nám v něm pěkný kulturní ústav významu celoprácheňského, (...) prácheňský tento «Slavín»*“.¹⁵¹ Náklady muzea byly hrazeny městem a přispívala i písecká spořitelna (svůj vliv zde jistě měl Robert Malý,¹⁵² který byl ředitelem spořitelny a zároveň pokladníkem muzea).¹⁵³ Podle zprávy z roku 1927 utratilo muzeum 56 560 Kčs.¹⁵⁴ Velká část výdajů byla pravděpodobně užitá k nákupu exponátů. Například v roce 1930 byl za 2 367 Kčs pořízen obraz *Dáma* namalovaný malířem Janem Zachariášem Quastem.¹⁵⁵ Sbíрка tohoto umělce byla zřejmě již ve sledované době obsáhlá, neboť byla „*chloubou Písku*“.¹⁵⁶

V roce 1936 bylo možno za cenu 1 Kčs zhlédnout osm tematických sbírek v osmi místnostech. Tyto expozice zřejmě postupně získaly hlubší aspekt regionalismu a patriotismu. Karel Krýzl v roce 1936 již nezve pouze k návštěvě „*sbírky obrazů*“¹⁵⁷ jako Jaroslav Veselý v roce 1921, nýbrž láká na „*památky po místních výtvarnících*“.¹⁵⁸ Dále je zde již patrný obraz hudebního Písku, který byl zmiňován výše a který byl muzeem upevněn sbírkou památek „*po místních hudebních skladatelích*“.¹⁵⁹

V muzeu byl vystaven také měšťanský pokojík se sbírkou nábytku, cínového nádobí, hodin a portrétů. Je možné, že byl sestaven z pozůstalostí Adolfa Heyduka a Augusta Sedláčka,¹⁶⁰ neboť o dočasně instalaci jejich osobních předmětů v muzeu

¹⁴⁹ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 17.

¹⁵⁰ Otavan 11, 1927-1928, č. 9, s. 142.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Robert Malý (1878-1940). Účetní, pokladní a později ředitel Písecké spořitelny. [online zdroj] http://www.knih-pi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=510:aktuality-regionalnivyroci-cervenec&catid=85:aktuality-vyroci&Itemid=66, 14. 11. 2014.

¹⁵³ Otavan 10, 1926-1927, č. 11-12, s. 174.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Otavan 13, 1930-1931, č. 4-6, s. 82.

¹⁵⁶ Otavan 11, 1927-1928, č. 9, s. 142.

¹⁵⁷ J. Veselý, Průvodce, s. 13.

¹⁵⁸ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 17.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 17-18.

¹⁶⁰ Osobní předměty Augusta Sedláčka jsou součástí expozice Prácheňského muzea v Písku dodnes.

informuje Otavan z roku 1927. Ve stejné zprávě ale také nalezneme informaci o slečně M. Cýsařové,¹⁶¹ která odkázala muzeu celý svůj majetek a tím jistě přispěla k obohacení expozice měšťanského interiéru.¹⁶²

Existence sbírky „*V. oddělení národopisné (blatské výšivky a písecký městský kraj)*“ dokazuje, že folkloristika, která je spojena svým vznikem s obdobím 19. století, byla v Písku známá. Zájem o folklor nebyl jen záležitostí muzea. V roce 1918 byla například uspořádána i přednáška Emilie Fryšové¹⁶³ o krojích na Písecku. K této akci byly následně vydány dva články o píseckých ženských¹⁶⁴ a mužských krojích¹⁶⁵ v měsíčníku Otavan.

Dále zde byly sbírky odkazující na bohatost jihočeské přírody, archeologie a rytířské minulosti - památky prehistorické a lesního hospodářství, památky cechovní, církevní a zemědělské, sbírka zbroje a praporů, lapidárium a sbírka brouků a motýlů.¹⁶⁶

Turistické průvodce se dále v prostoru Velkého náměstí zajímají o Píseckou spořitelnu. Turistický průvodce z roku 1921 informuje čtenáře o historii budovy¹⁶⁷ a zejména o výši (a tím pádem i prestiži) vkladů, které dosahovaly ve 20. letech minulého století přibližně 50 milionů. Přes tuto budovu se zde také objevuje aspekt centralismu: „*Spořitelna (...) je největším peněžním ústavem místním i kraje píseckého.*“¹⁶⁸ Důraz na Písek – krajské centrum se v pramenech poměrně často opakuje a je jedním ze znaků dobového města Písku.¹⁶⁹

Tento peněžní ústav si nechal v roce 1934 postavit novou, velice moderní budovu, na které však nejvíce přitahovala pozornost Karla Krýzla bronzová pamětní deska od Jana Jiříkovského,¹⁷⁰ která byla připomínkou domácího odboje (tzn. českého odboje za 1. světové války). „*Velká i k boji odhodlaná láska k svobodě, vlasti, národu a rodnému městu ztělesněna jest umělcem na desce alegorickou postavou české ženy, jež*

¹⁶¹ Bližší informace k této osobnosti se nepodařilo dohledat.

¹⁶² Otavan 10, 1926-1927, č. 11-12, s. 174-175.

¹⁶³ Emilie Fryšová (1840-1920). Česká etnografka, pedagožka a publicistka. [online zdroj] http://www.knih-pi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=169:aktuality-regionalnivyroci-leden2010&catid=85:aktuality-vyroci&Itemid=66, 14. 11. 2014.

¹⁶⁴ Otavan 3, 1918-1919, č. 8-9, s. 99-100.

¹⁶⁵ Otavan 5, 1920-1921, č. 7-9, s. 105-106.

¹⁶⁶ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 17-18.

¹⁶⁷ Spořitelna písecká byla založena v roce 1868, tato budova však byla postavena až v roce 1886. J. Veselý, Průvodce, s. 15.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 15-16.

¹⁷⁰ Jan Jiříkovský (1906-1990). Sochař, autor reliéfní výzdoby Památníku národního osvobození v Praze či busty Ladislava Stroupežnického v galerii Národního divadla. [online zdroj] http://www.knih-pi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=315:aktuality-reginolanivyroci-kveten&catid=85:aktuality-vyroci&Itemid=66, 14. 11. 2014.

symbolisuje nejen odbojného českého ducha našeho města, ale i české revoluce vůbec.¹⁷¹ Pod deskou bylo napsáno: „Písek, kdysi král. krajské město stálo vždy obětavě při českém odboji. R. 1419 vznikly zde první husitské bouře na českém venkově; Písek byl v popředí husitského hnutí; 1547 město propadlo konfiskaci Habsburků; 1620 císařskými dobyto, vydrancováno a opět konfiskacemi potrestáno; r. 1891 volí svým poslancem proti Vídni T. G. Masaryka, 1907 Ant. Kalinu, 1909 K. St. Sokola; 1918 osvobozeno.“¹⁷² Po přečtení tohoto nápisu, který je v průvodci odcitován, by se neznalému návštěvníkovi mohlo zdát, že Písek od svého založení až do roku 1918 nepřístojně trpěl pod cizí nadvládou, s výjimkou období husitských válek a období mírného zlepšení, kdy jej ve Vídni zastupoval některý z předních „státotvůrců“. Město se v tomto citátu nijak nehlásí k tomu, že by někdy mohlo přijímat cizí nadvládu, zvláště ne habsburskou. Město však s vládnoucím rodem před pádem monarchie vycházelo zřejmě dobře. Císař František Josef I. jej dokonce dvakrát navštívil – poprvé v roce 1888, kdy v Písku po dvě noci přespal, a podruhé v roce 1905. Tento rok se František Josef chystal na vojenské manévry do Strakonice. Když se Písečtí dozvěděli, že císař má v plánu zavítat do města tak blízkého, jako jsou Strakonice, vyslali delegáty,¹⁷³ kteří císaře vyzvali k tomu, aby současně se Strakonice poctil návštěvou i Písek. Císař do slavnostně oděného Písku přijel za velkého vítání 3. září 1905. Údajně pronesl tuto řeč: „Těší mě, že mi možno bylo vašemu pozvání vyhověti a znovu se o zdárném rozvoji vašeho města osobně přesvědčiti. Za projev věrnosti k mé osobě a mému domu, jakož i za vřelé uvítání srdečně děkuji, ujišťuji město své císařské přízně.“¹⁷⁴ O „osvobození“ z nepřízně monarchie tedy zřejmě nešlo.

V Písku kolovala i pověst spojená s panovnickým prostředím o hrozném žroutu píseckém, který na císařském dvoře snědl syrového kance a ještě zakousl císařovu rukavici. Žrout o sobě prý říkal, že je z Písku. O Píseckých pak dvořané prohlašovali: „Když umíte tak dobře jísti, musíte také dobře pít.“ a těšili se na písecké pivo.¹⁷⁵

¹⁷¹ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 21. Literatura se však o žádném větším domácím v Písku (necháme-li stranou hladové demonstrace) nezmiňuje.

¹⁷² Tamtéž, s. 21-24.

¹⁷³ Vyslanci do Vídne, kteří měli pozvat císaře do Písku, byli starosta Karel Lukáš, Dr. Štěpán, Fr. Ješina a J. Michl.

¹⁷⁴ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 23-24.

¹⁷⁵ O. Fibich, Pověsti, s. 13-14.

Druhým velkým náměstím v Písku je Grégrovo náměstí,¹⁷⁶ jak se tomuto náměstí říkalo v letech 1907-1945 (dnes se nazývá Alšovo).

Zde se nachází budova Občanské záložny, kterou Karel Krýzl považuje za jednu „z nejkrásnějších staveb v Písku“.¹⁷⁷ Na této stavbě vyzdvihuje alegorické obrazy s názvy *Obchod, Rolnictví, Průmysl, Zakladatel města Písku Přemysl Otakar* a dvě vnitřní malby *Rýžování zlata a Lesnictví*, všechny od autora Adolfa Liebschera.¹⁷⁸ Objevuje se zde jedna z typických historických reálií Písku - rýžování.¹⁷⁹ Rýžování ve sledovaném období však není příliš často zmiňované a pravděpodobně tak netvořilo součást identity města. Nicméně je znázorněno minimálně na dvou stavbách ve městě, jejichž vznik spadá do období konce 19. století (budova Občanské záložny byla postavena v roce 1889-90,¹⁸⁰ hotel Dvořáček byl postaven v roce 1899).¹⁸¹ Proto je možné, že před vznikem Československé republiky mohlo být rýžování používáno jako reprezentační znak města.

¹⁷⁶ Eduard Grégr (1827-1907). Politik, lékař a novinář. Heslo Grégr, in: Josef Tomeš a kol., Český biografický slovník XX. století I., Praha 1999, s. 378. Od roku 1907 byl také čestným občanem města Písku. Náměstí se od roku 1952 nazývá Alšovo.

¹⁷⁷ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 24.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 24-26. Adolf Liebscher (1857-1919). Heslo Liebscher, in: Český malíř. Ottův slovník naučný, sv. XV, Praha 2002, s. 1053-1054.

¹⁷⁹ Více v J. Kudrnáč, Zlato, s. 21-30.

¹⁸⁰ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 24-26.

¹⁸¹ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 138.

3.2. Pomníky a významná místa v Písku

Připomínkou rakouské nadvlády byl pro Písek pomník melegnanský. Tato památka byla postavena Emanuelem Maxem¹⁸² v roce 1861 na památku píseckých vojáků z 11. pěšího pluku, kteří padli v bitvách u Melegnana a Solferina roku 1859 ve válce za sjednocení Itálie. Pomník zřejmě neměl po vzniku Československé republiky jistou existenci, protože Josef Veselý zaznamenal, že „pomník byl ponechán po převratu r. 1918, jednak z důvodů pietních, jednak jako výstražná připomínka doby, kdy krev česká prolévána byla v cizích službách a za cizí zájmy.“¹⁸³ Možnost, že by mohl být pomník jako připomínka starého a cizího odstraněn, byla zřejmě vysoká, neboť jiný pomník, tzv. Gyülský, který byl Písku darován velitelstvím 11. pěšího pluku, osud zničení po roce 1918 opravdu potkal.¹⁸⁴

Pozornost turistických průvodců byla dále věnována domu *U koulí*. Název domu vznikl díky tomu, že jsou v jeho stěnách zadrženy kamenné i železné dělové koule, které pochází ze zbořené Putimské brány. Josef Veselý popisuje tento dům spíše z hlediska architektonického a zmiňuje také dvě umělecké vázy, které pocházejí ze 17. století.¹⁸⁵ Tyto vázy mají na sobě tváře dívek, kterými byl inspirován text k písni *Když jsem já šel tou Putimskou branou*, která je dnes silně spjata s Pískem, a to i přesto, že její základ tvoří klatovská píseň *Vyšel jsem si jednou na procházku*, kterou do Písku přivezli studenti po zrušení tamního gymnázia.¹⁸⁶

Karel Krýzl nahlíží na dům *U koulí* spíše z hlediska jeho obyvatel. „Památný jest i tím, že se v něm narodil český politik Ant. Ot. Zeithammer¹⁸⁷ a v letech devadesátých bydlel tu jako student Fráňa Šrámek, český básník. Ve vzpomínce na Písek napsal:

*Vhodnějších kulis nalezneš stěží,
abych hned zprvu poklonu vysek':
jedna je pouze jen Otava,
jeden je Písek.*

Jedna jen Putimská ulice

¹⁸² Karel Krýzl udává, že autorem byl sochař G. Max – pravý autor je však Emanuel Max. Více v Karel Klátil, *Historie jednoho lva*, Písek 2008, s. 24.

¹⁸³ J. Veselý, *Průvodce*, s. 25.

¹⁸⁴ K. Klátil, *Historie*, s. 24.

¹⁸⁵ J. Veselý, *Průvodce*, s. 24.

¹⁸⁶ L. Ludvík-J. Prášek, *Písecké ulice*, s. 88.

¹⁸⁷ Antonín Otakar Zeithammer (1832-1919). Novinář a politik. Písecký rodák. Heslo Zeithamer, in: *Ottův slovník naučný*, sv. XXVII, Praha 2002, s. 522.

*se starým hradebním domem,
tam ničím by nesměli hnout,
kdyby šlo po mém.*¹⁸⁸

Tato zmínka vyzdvihující osobu spisovatele Fráni Šrámka je ojedinělou. V letech 1918-1938 byl pro Písek stěžejní literární osobností Adolf Heyduk, který svými písněmi opěvoval píseckou přírodu, zejména pak lesy. Fráňa Šrámek, který patřil do mladší generace básníků než Adolf Heyduk, zůstával většinou v pozadí. Zřejmě se dostával do povědomí Písku postupem času, což dokládá fakt, že v turistickém průvodci z roku 1921 zmíněn nebyl, ale v tom samém typu pramene z roku 1936 již ano. Podle tabulky č. 2 je v současnosti Šrámek znakem Písku pro většinu dotázaných. Z výsledků tabulky č. 1 ale zároveň vyplývá, že jeho osobnost v prvorepublikovém Písku nerezonovala tak silně, jako je tomu dnes. Výrazné zvýšení jeho popularity v pozdějších letech mohlo být ovlivněno působením televize a biografu, neboť jeho díla *Měsíc nad řekou* a *Stříbrný vítr* byla převedena v 50. letech do filmové podoby.

Tabulka č. 1 také jasně znázorňuje časté zmínky o Adolfu Heydukovi, Augustu Sedláčkovi a Otakaru Ševčíkovi v měsíčníku Otavan. Také turistické průvodce se s různou intenzitou věnují jejich obydlí, která jsou v nich prezentována jako místa paměti.

Místem, kde se nachází hned několik pomníků, jsou Palackého sady. Tento park vznikl postupně od 30. let 19. století a své jméno má podle pomníku Františka Palackého, který byl postaven uprostřed parku roku 1886 za finanční podpory píseckých studentů. Roku 1934 zde byl instalován pomník padlých vojáků „*ztělesňující myšlenku: Nad smrtí tisíců udatných vojáků zvedá se prapor národního osvobození*“.¹⁸⁹ Nachází se zde i pomník Adolfa Heyduka.¹⁹⁰ Všechny tyto pomníky byly během německé okupace odstraněny. Místo sochy Františka Palackého byla v roce 1942 umístěna váza, které prý obyvatelé Písku přezdívali „*kalich hořkosti*“. Odstraněna byla i socha Adolfa Heyduka (zřejmě ne kvůli ideologickým důvodům, ale kvůli využití bronzu, z kterého byla vyrobena).¹⁹¹ Některé pomníky byly časem navráceny na své místo, ale pomník padlých vojáků se zpět nevrátil.

Ze stejných mocenských příčin byl na čas odstraněn i pomník legionářů. Ten měl ve svém středu hranol, na kterém stála postava Jana Žižky z Trocnova. Kolem něho

¹⁸⁸ K. Krýzl, *Turistický průvodce*, s. 31.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 36.

¹⁹⁰ Viz kapitola 4. Adolf Heyduk a písecké lesy.

¹⁹¹ J. Prášek, *Písecké XX. století*, s. 86.

byly další tři postavy zobrazující italské, ruské a francouzské legionáře. Na přední straně hranolu byla také umístěna bronzová plaketa Tomáše G. Masaryka. Žižka zde zosobňuje „nepřemožitelného českého vojáka, jako dávnověký, ztělesněný ideál českého legionáře.“¹⁹² Pomník vyrůstal ze skály a postavy byly místy pokryty jejími úlomky. Autor Antonín Bílek se tak snažil symbolizovat českou půdu, ze které vzešel jak Jan Žižka, tak legionáři 20. století.¹⁹³

Poslední větší zastávkou v průvodcích je písecký Kamenný most, který je nejstarším kamenným mostem v Čechách. Jako hlavní znak města však nebyl užíván.

Autoři v průvodcích nenabízeli jen pamětihodná místa, ale informovali turisty i o záležitostech běžné potřeby, jako bylo dopravní spojení, koupaliště, biografy a samozřejmě ubytování a stravování. V poslední jmenované oblasti vynikal hotel Dvořáček. Jeho majitelem byl lékárník Rudolf Dvořáček,¹⁹⁴ který se věnoval správě hotelu se svým synem. Stavba hotelu započala roku 1898 na pozemku, který stál Rudolfa Dvořáčka 11 000 zlatých.¹⁹⁵ Na fasádě hotelu bylo Josefem Bosáčkem vytvořeno 11 sgrafitových obrazů, které navrhl Mikoláš Aleš. Tyto výjevy nebyly vybrány náhodně, ale „zobrazeny jsou hlavní události z dějin Písku nebo zjevy pro Písek význačné: 1. Rýžování zlata na Otavě; 2. výjev z doby husitské: tábořský hejtman Matěj Louda z Chlumčan na kamenném mostě píseckém; 3. rytířský turnaj r. 1479; 4. Výjev z r. 1619; 5. alegorie honby; 6. apotheosa městského znaku; 7. bitva u Čížové 22. listopadu 1741; 8. městská slavnost; 9. venkované z Písecka; 10. Písečtí studenti návštěvou na hradě Zvíkově r. 1861; 11. voroplavba na Otavě.“¹⁹⁶ Propracovanou podobu měl i interiér hotelu, kde se nacházelo moderní vybavení včetně splachovacích toalet, elektrického osvětlení či parovodním topením.¹⁹⁷ Úroveň hotelu byla zřejmě opravdu vysoká, neboť „do Písku dojížděli prohlédnout si hotel nejen hoteliéři z Čech, nýbrž i z Rakouska, neboť hotel na tehdejší dobu byl stavěn velmi luxusně a zařízení bylo prvotřídní.“¹⁹⁸ O přepychu hotelové kuchyně zase svědčí například menu, které i ve

¹⁹² Otavan 7, 1923, č. 10-12, s. 166.

¹⁹³ Tamtéž, s. 166-167.

¹⁹⁴ Rudolf Dvořáček (1848-1917). Písecký lékárník a hoteliér. [online zdroj] http://www.knih-pi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=427:aktuality-regionalnivyroci-zari&catid=85:aktuality-vyroci&Itemid=66, 14. 11. 2014.

¹⁹⁵ SOKA, Sběrka soudobé dokumentace, bal. 38, (bývalá sign. XLI/1-nezpracováno).

¹⁹⁶ J. Veselý, Průvodce, s. 27.

¹⁹⁷ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 138.

¹⁹⁸ SOKA, Sběrka soudobé dokumentace, bal. 38, (bývalá sign. XLI/1-nezpracováno).

všední den sestávalo z originálních jídel (polévka bílá ragout, máslové paštičky z kapouna, puding s chaudesaux).¹⁹⁹

Otevření se konalo 20. srpna 1899. Původně se hotel měl nazývat *Slavie*, ale nakonec byl pojmenován *U arcivévody Františka Ferdinanda*. Po vzniku Československé republiky nebyl však název připomínající monarchii vhodný, a tak byl přejmenován na hotel *Dvořáček*.²⁰⁰

Hotel sloužil městu (spolu s radnicí) jako místo setkání s důležitými osobnostmi, zejména s vysokými státníky. V hotelu poobědval v roce 1920 prezident T. G. Masaryk a v roce 1937 zde přespal Edvard Beneš.²⁰¹ V roce 1907 přenesl do hotelu svou houslovou školu Otakar Ševčík, který se stal propagační osobou hotelu, neboť se jím hotel veřejně chlubil například na svém letáku k 35. výročí svého založení. Toto výročí slavil hotel 18. srpna 1934 v japonském stylu, který byl jistě velmi atraktivní.²⁰²

Podobný význam měla restaurace *U Reinerů*. Té se říkalo také *U jasana* a byla otevřena roku 1844.²⁰³ O této restauraci je v turistických průvodcích většinou referováno, jako o domě v němž bydlel Adolf Heyduk (jeho žena Emilie byla dcerou majitele restaurace) 23 let, než se přestěhoval do svého nového domu v Tyršově ulici, který byl dokončen roku 1900.²⁰⁴ Slova, která věnoval Karel Krýzl Reinerovskému domu a ve kterých se více zmiňuje o Heydukovi než o Reinerových, jsou umístěna pod fotografií Reinerovského domu, vedle nápisu „*Jakost-Pověst-Tradice*“ a nad reklamní tabulkou „*Plzeňské restaurace U Reinerů*“. Kompozice stránky navozuje představu, že všechny tyto části k sobě patří a celá strana tak tvoří dojem reklamy, ve které je osoba Adolfa Heyduka využita jako lákadlo.²⁰⁵

Podobným způsobem využil osoby básníka penzionát a restaurace *U Malířských* v Písku, který pod nápis „*Navštivte první píseckou lesní restauraci a pensionát*“ umístil báseň, kterou složil Adolf Heyduk adresně pro podnik *U Malířských*.

„*U Malířských na hospodě
v nejlepší se žije shodě
přijďte, aby zkusili jste,
strava dobrá – pivo čisté,*

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ J. Prášek, *Písecké XX. století*, s. 138.

²⁰¹ Tamtéž, s. 46 a 69.

²⁰² SOKA, *Sbírka soudobé dokumentace*, bal. 38, (bývalá sign. XLI/1-nezpracováno).

²⁰³ K. Krýzl, *Turistický průvodce*, s. 37.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 32. Podobně (s důrazem na obyvatele domu Adolfa Heyduka) se o restauraci vyjadřuje i Jaroslav Arséne de la Motte, *Kapesní průvodce Pískem*, Písek 1940, s. 29.

²⁰⁵ K. Krýzl, *Turistický průvodce*, s. 32.

*a co tkne obsloužení,
nad Malířských vůkol není.* ²⁰⁶

V restauraci *U Reinerů* rád sedával i August Sedláček. Domů odcházel vždy v 20:50, a to i v případě, že byl zapojen do rozhovoru. Jeho přátelé od stolu prý tento přesný odchod komentovali slovy: „*udeřila jeho hodina*“ ²⁰⁷.

²⁰⁶ Josef Veselý, *Po Sedláčkově stezce*, Písek 1928, s. 62.

²⁰⁷ *Otavan* 9, 1925-1926, č. 7-9, s. 90.

3.3. Náboženský prostor

Na Velkém náměstí se nachází první náboženská zastávka turistických průvodců - dominikánský kostel sv. Kříže, který je zbytkem rozsáhlého kláštera ze 13. století. Klášter byl za husitských válek značně zdevastován: „*dne 20. srpna 1419, přepadlo klášter husitské obyvatelstvo města, mnichy vyhubilo nebo zjímalo, budovu jejich zapálilo a zbořilo do základů. Písek první mezi venkovskými městy následoval jen tímto způsobem příkladu Prahy, která po smrti krále Václava IV. (16. srpna 1419) v odplatu za všechna příkoří, jež musila snášet, obořila se na kláštery a kostely.*“²⁰⁸ Druhý turistický průvodce glosuje poničení kláštera takto: „*Na počátku husitských válek r. 1419 byl Píseckými pobořen a zapálen, mniši povražděni, jelikož odepřeli podávati pod obojí.*“²⁰⁹ Z těchto úryvků vyplývá, že silná husitská tradice, která byla v Písku zakořeněná, dokázala legitimizovat zničení kláštera Píseckými, protože se tak dělo v zájmu boje za husitské ideály.

V levé kapli kostela sv. Kříže se nachází obraz svatého Pia V.²¹⁰ Tento světec se stal z rozhodnutí městské rady roku 1713 patronem Písku. Rada se tak rozhodla na základě návrhu konventu sv. Kříže, který Pia V. městu navrhl za „*mír a pokoj*“. Zřejmě šlo o jeden z aktů, který vycházel z rekatolizačního úsilí. V Písku byl ustanoven svátek sv. Pia na 5. května, ale oslavy se udržely pouze 20 let.²¹¹

V roce 1713 byl také postaven mariánský morový sloup, na kterém se postava patrona objevuje také.²¹² Tento sloup se stal cílem procesí z děkanského kostela, která se konala i v meziválečném období. Pod statue, jak bývá sloup nazýván, se pak konala slavnostní bohoslužba. Je však zvláštní, že tyto mariánské slavnosti nebyly nijak reflektovány v prvorepublikovém píseckém tisku.²¹³

Není jisté, proč se dobový tisk mariánským slavnostem vyhýbá. Je možné, že jde o konstrukci redakcí, které schválně dopřávaly více pozornosti Českobratrské národní církvi a idey „*masarykovství*“, ale je také možné, že slavnosti, které se konaly každoročně od poloviny 18. století, již nepřitahovaly pozornost novinářů. Katolické

²⁰⁸ J. Veselý, Průvodce, s. 18. Jako zdroj je přiznán František Palacký.

²⁰⁹ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 20.

²¹⁰ Pius V. (1504-1572). Papež v letech 1566-1572. Heslo Pius, in: Ottův slovník naučný, sv. XIX, Praha 2002, s. 812. Svatým byl prohlášen v roce 1712, tedy pouhý rok před jeho prohlášením patronem města.

²¹¹ Otavan 5, 1920-1921, č. 3-4, s. 47.

²¹² J. Prášek, Historie, s. 39.

²¹³ Zkoumána byla dobová periodika Otavan (1918-1936) a Písecké listy (1920, 1930, 1937).

náboženství bylo na píseckých školách vyučováno pravděpodobně s převahou,²¹⁴ ale Písek se ve 20. století také aktivně hlásil k husitství, jak je zmíněno výše. V tisku se objevují zmínky o slavnostech Jana Husa a školy výročně pořádaly výlety „*na památné bojiště u Sudoměře*“.²¹⁵

Hned několik píseckých pověstí se upíná k děkanskému kostelu a zejména k obrazu Panny Marie, který zde visí a který je nazýván Písecká Madona. Jedna z legend vypráví, že když Písek plenila francouzská vojska, odvážila se ukrást i tento obraz. Písecké ženy se však spojily a s vidlemi přepadly vůz, který obraz vezl, a zachránily jej.²¹⁶ Jiná zas mluví o studentovi Causaliovi. Ten studoval v Praze a jednoho dne, když se procházel v zahradách kláštera v Emauzích, uviděl díru ve zdi. Tam našel obraz Panny Marie, který dal do úschovy k představenému knězi. Když Causalius dostudoval, našel místo v Písku, kam si s sebou vzal i obraz na památku. Protože jeho vlastní prosby a modlitby před obrazem byly vyslyšeny, daroval na konci svého života obraz kostelu, aby i jiní mohli své modlitby k němu směřovat.²¹⁷ K hřbitovu, který byl připojen k děkanskému kostelu a kde se pohřbívalo až do roku 1549,²¹⁸ se váže pověst o kostlivci, který zde musel strašit za trest, neboť nepomohl při požáru.²¹⁹

²¹⁴ SOKA Písek, Pamětní kniha Obecné chlapecké C a dívčí B v Písku, sign. I/O, č. NAD 185, s. 196. Římskokatolickému náboženství zde vyučoval Antonín Říha v pěti odděleních. Náboženství československému a mojžíšskému se vyučovalo vždy v jednom oddělení a českobratrskému (které zahrnovalo Jednotu Chelčického a Jednotu českobratrskou) ve dvou odděleních.

²¹⁵ SOKA Písek, Pamětní kniha Obecné chlapecké C a dívčí B v Písku, sign. I/O, č. NAD 185, s. 182.

²¹⁶ Ondřej Fibich, Prácheňský poklad II. Pověsti z kraje mezi Třemšínem, Ostrým a Libínem, Strakonice 2007, s. 57.

²¹⁷ Ondřej Fibich, Prácheňský poklad I. Pověsti z Písecka, Strakonicka a Pošumaví, Strakonice 2006.

²¹⁸ J. Veselý, Průvodce, s. 23.

²¹⁹ Ondřej Fibich, Písecká strašidla, Písek 2002, s. 81.

3.4. Pojmenování píseckých ulic a turistických stezek

Městské ulice a domy byly poprvé pojmenovány a očíslovány po roce 1785. K rozsáhlejšímu pojmenovávání (popř. přejmenovávání) píseckých ulic došlo až v roce 1900 následkem schválení regulačního plánu pro Písek z roku 1895 (první v Čechách).²²⁰ Nové názvy byly následně zaznamenány dvojjazyčně (česky a německy) na domy přímo do omítky. Při promýšlení nových označení následovali zastupitelé města vzor národního obrození a mnoho ulic tedy neslo ve svém názvu jméno některé osobnosti spojené s historií a slávou českého národa (Jungmanova, Hálkova, Nerudova aj.).²²¹

Po roce 1918 se mnoho ulic již nepřejmenovalo a „*nedošlo v překypělých oněch dnech k překřtění ulic, snad proto, že dosavadní jména neprovokovala tak jako jinde*“.²²² Pouze třída arcivévodky Karla „*připomínala časy tak rychle pominulé*“²²³ a byla tedy přejmenována 20. února 1919 na ulici Karla IV.²²⁴ Vznikl také název ulice Masarykova a náměstí Legionářů.²²⁵ Tyto názvy respektují demonstraci nového státního příslušenství, ale založeny byly také na husitské tradici, neboť „*jako máme moderního Husa v Masarykovi, tak máme moderní bojovníky Žižkovy v legionářích*“.²²⁶

Názvy ulic, které byly inspirovány jménem některé ze tří nejvíce respektovaných osobností Písku (Adolfa Heyduka, Augusta Sedláčka a Otakara Ševčíka), však vznikly mimo zkoumaná léta. Ulice Svatofloryánská byla přejmenována na Heydukovu 3. února 1900. Na stejném zasedání, kde byl schválen nový název ulice byl Adolf Heyduk také jmenován čestným občanem města. Nový název byl schválen i přes protest radního Daneše,²²⁷ který nesouhlasil s použitím jména dosud žijící osoby.²²⁸ Název ulice Sedláčkova vznikl také před rokem 1918, a to 19. října 1907.²²⁹ Avšak ulice Otakara Ševčíka získala své jméno mnohem později, a to 13. dubna 1962.²³⁰

V daném období existovaly i turistické cesty, které nesly jména těchto tří mužů. Nejvíce byla tiskem zmiňována stezka Sedláčkova, která vedla z Písku na Zvíkov.

²²⁰ Některé nedostatky v názvech byly upraveny v roce 1912.

²²¹ L. Ludvík-J. Prášek, *Písecké ulice*, s. 11-12.

²²² Otavan 3, 1918-1919, č. 8-9, s. 103-104.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ L. Ludvík-J. Prášek, *Písecké ulice*, s. 26-27.

²²⁵ Dnešní ulice Sadová a Smetanovo náměstí. L. Ludvík-J. Prášek, *Písecké ulice*, s. 92 a 94.

²²⁶ Otavan 3, 1918-1919, č. 8-9, s. 103-104.

²²⁷ Bližší informace k této osobnosti se nepodařilo dohledat.

²²⁸ L. Ludvík-J. Prášek, *Písecké ulice*, s. 20.

²²⁹ Tamtéž, s. 92.

²³⁰ Tamtéž, s. 79.

Prestiž této výletní stezky se odrazila například v tom, že k její prezentaci byl vydán samostatný průvodce o 52 stranách.²³¹ Pro srovnání, turistický průvodce z roku 1921 (autor Josef Veselý) má 78 stran, průvodce z roku 1936 (autor Karel Krýzl) má 79 stran. Tyto průvodce pojednávají o celém městě, vycházkách a vyhlídkách. Průvodce po Sedláčkově stezce, který má jen o necelých 30 stran méně, se věnuje pouze jedné cestě.

Dva z výše zmíněných mužů měli také svou vyhlídku. Heydukova vyhlídka poskytovala „*Perspektivně zvýšené pozadí Píseckých hor, Zádušního lesa a lesa Hřebíčku před Topělcem*“.²³² Vyhlídka Ševčíkova nabízela lavičku, z níž bylo možno spatřit Písek jako „*obraz úchvatné krásy, pestrosti terénu, jasu a barev*“.²³³

I jiné vycházkové trasy dostaly jména podle známých osob. Například bylo možné projít si stezku Boženy Němcové. Tato procházková trasa získala své jméno u příležitosti stých narozenin Boženy Němcové v roce 1920.²³⁴ Dále existovala také cesta Svatopluka Čecha. Avšak jiné stezky využívající jmen známých osobností vznikly asi až po roce 1921, neboť je Josef Veselý ve svém průvodci neuvádí. V roce 1936 se v názvech turistických stezek objevují stále ještě obrozenecké osobnosti jako Alois Jirásek, Mikoláš Aleš nebo Miroslav Tyrš. Z osobností spojených se státním útvarem vzniklým roku 1918 se objevuje pouze jedno jméno, a to Aloise Rašína.

Po tomto československém politikovi byla v Písku pojmenovaná nejen stezka, ale i vyhlídka a památník, který byl odhalen u příležitosti Rašínova dnu v Písku 18. června 1933.²³⁵ Autorem byl Jan Jiříkovský. Památník je žulový s bronzovou plaketou a stojí na místě, kde „*sedával náš státník na lavičce často se svou rodinou jako písecký letní host, díval se do kraje a mnohdy očišťoval tu houby, které se zvláštní zálibou vyhledával v lesích píseckých*“.²³⁶

²³¹ Josef Veselý, Průvodce po Sedláčkově stezce, Písek 1928. Tato brožura má 52 stran bez reklamní přílohy.

²³² Tamtéž, s. 75.

²³³ Tamtéž, s. 71.

²³⁴ Otavan 4, 1919-1920, č. 11-12, s. 179.

²³⁵ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 51.

²³⁶ K. Krýzl, Turistický průvodce, s. 72.

4. Adolf Heyduk a písecké lesy

Jméno Adolfa Heyduka bylo již několikrát uvedeno výše. Četnost zmínek o jeho osobě jen dokazuje jeho důležitost pro město Písek ve sledované době. Jako reprezentační symbol Písku byl užíván již na počátku 20. století, kdy se spolu s Václavem Jansou²³⁷ podílel na tvorbě propagačního píseckého letáku. Jeho osobnost byla v Písku oblíbená i po jeho smrti. Dokladem jeho posmrtného působení na město byly oslavy 100. výročí jeho narození 7. června 1935, které byly pojaty poměrně velkoryse. Byl ustanoven Ústřední přípravný výbor Heydukových oslav, ve kterém byly zastoupeny snad všechny písecké spolky (např. spolek Světla v Písku, spolek Smetana, Jednota československé obce legionářů, všestudentský spolek Jihočeští akademici aj.).²³⁸ Mezi vedoucí osobnosti tohoto výboru patřil městský knihovník František Lipš,²³⁹ profesor Josef Kotrč²⁴⁰ nebo nakladatel František Podhajský.²⁴¹ Protektorát nad oslavami převzal ministr školství a národní osvěty JUDr. Jan Krčmář.²⁴² Ministra zastupoval odborový přednosta ministerstva Dr. Zdeněk Wirth.²⁴³

První schůzi výboru zahájil Jaromír Malý proslovem, v němž zaznělo: „*Toto památné a pro město Písek tolik významné výročí připadá na 7. června 1935*“.²⁴⁴ Datum je však mylné. Básník se narodil 6. června a celý život slavil chybně své narozeniny o den později. V jeho domě v Tyršově ulici je několik předmětů, které mu byly věnovány k narozeninám (například váza od píseckého spolku Světla nebo perleťový rámeček od jeho ženy Emilie Reinerové) a které na sobě mají onu mylnou dataci 7. června. K tomuto omylu pravděpodobně došlo záměnou data narození (6. června) a data pokřtění (7. června). Část veřejnosti zřejmě správné datum znala (například v Otavanu bylo v roce 1923 na chybu upozorněno).²⁴⁵ Přesto se velké oslavy stých narozenin pootavského slavíka odehrály 7. června.

²³⁷ Václav Jansa (1859-1913). Český malíř, figuralista, později krajinář. Heslo: Jansa, in: J. Tomeš a kol., Český biografický slovník I., s. 585.

²³⁸ SOKA Písek, fond Ústřední výbor Heydukových oslav, inv. č. 2, sign. II. B/1, k. 1.

²³⁹ František Lipš (1874-1966). Správce píseckého muzea a archivu. Působil také jako knihovník místní městské knihovny. [online zdroj] <http://www.ctenizpisku.cz/index.php/autori/15-1/62-frantisek-lips>, 14. 11. 2014.

²⁴⁰ Bližší informace k této osobnosti se nepodařilo dohledat.

²⁴¹ Bližší informace k této osobnosti se nepodařilo dohledat.

²⁴² Jan Krčmář (1877-1950). Právník a politik. Heslo Krčmář, in: Josef Tomeš a kol., Český biografický slovník XX. století II., Praha 1999, s. 172.

²⁴³ Zdeněk Wirth (1878-1961). Český historik umění. [online zdroj] <http://www.npu.cz/biograficky-slovník-pamatkaru-I/wirth-zdenek/>, 14. 11. 2014.

²⁴⁴ SOKA Písek, fond Ústřední výbor Heydukových oslav, inv. č. 2, sign. II. B/1, k. 1.

²⁴⁵ Otavan 7, 1923, č. 3-5, s. 64.

U příležitosti Heydukových oslav nabízela Štátná mincovna v Kremnici Písku výrobu slavnostních mincí či odznaků. Město tuto nabídku však nevyužilo, protože předpokládalo pouze účast města a blízkého okolí a nebylo jisté, zda by zisk z oslav pokryl náklady na mince. Ze stejného důvodu byl zamítnut i propagační film nabízený filmovou společností Libuše.²⁴⁶

Město ale nechalo vyrobiť zvláštní razítka a také 1 219 slavnostních filatelistických archů. Razítka byla na žádost města zelená, „*aby vystihla rázovitost města v lesích – Písku.*“²⁴⁷ Filatelistické listy, prodávané za 1 Kčs, měly na sobě natištěnou fotografii Adolfa Heyduka na procházce v lese a také Heydukovu báseň *Lesu*.²⁴⁸ U příležitosti oslav Adolfa Heyduka byla také do Palackého sadů instalována jeho socha od Otakara Ševce²⁴⁹ nazvaná *Lesní cestou*.²⁵⁰

Na Heydukovy oslavy bylo rozesláno přes 1 000 kusů pozvánek. Mezi pozvanými byl mimo jiné poslanec Rudolf Beran, Antonín Klášterský nebo Heydukův žák František Sýkora. Pozváni byli také představitelé jiných měst (např. Pardubic) či spolky a školy. Většina z nich se s poděkováním za pozvání omluvila, nejčastěji kvůli nemoci či již přislíbené účasti na oslavách v jiných městech.²⁵¹ Na oslavy se naopak dostavil Dr. Bedřich Schwarzenberg či Dr. Miloslav Hýsek.²⁵²

Oslavy pootavského slavnosti nemohly probíhat bez hudby. Již několik měsíců dopředu si výbor nechával zasílat různé partitury. Byly vyžadovány zejména rukopisy zhudebněných Heydukových básní od Otakara Jeremiáše,²⁵³ ale i skladby od Jana Kvapila.²⁵⁴ Slavnosti započaly po příchodu básnickovy manželky Emilie Heydukové do Palackého sadů, kam vstupovala za fanfár z Libuše.²⁵⁵

Oslavy Adolfa Heyduka byly spojené také s vizí Písku jako „*města v lesích*“. Písek se na počátku 20. století identifikoval s označením „*město v lesích*“ velice často: „*«Naše lesy». Toť bývala Písečanům zalíbená fráze místního smyslu*“.²⁵⁶ Lesy byly pro

²⁴⁶ SOKA Písek, fond Ústřední výbor Heydukových oslav, inv. č. 1, sign. II A/1, k. 1.

²⁴⁷ Tamtéž, inv. č. 3, sign. II B/2, k. 1.

²⁴⁸ Tamtéž.

²⁴⁹ Otakar Švec (1892-1955). Sochař, autor Stalinova pomníku v Praze. Rudla Cainer, Žulový Stalin. Osudy pomníku a jeho autora, Praha 2008.

²⁵⁰ SOKA Písek, fond Ústřední výbor Heydukových oslav, inv. č. 2, sign. II. B/1, k. 1.

²⁵¹ SOKA Písek, fond Ústředního výboru Heydukových oslav, inv. č. 4, sign. II B/3, k. 1.

²⁵² Miloslav Hýsek (1885-1957). Český literární kritik a historik. Heslo Hýsek, in: J. Tomeš a kol., Český biografický slovník I., s. 543.

²⁵³ Otakar Jeremiáš (1892-1962). Dirigent symfonického orchestru Československého rozhlasu, ředitel opery Národního divadla. Z. Samšuk, Hudba, s. 131 a 139.

²⁵⁴ SOKA Písek, fond Ústředního výboru Heydukových oslav, inv. č. 1, sign. II A/1, k. 1.

²⁵⁵ Písecký obzor, 15. 7. 1935.

²⁵⁶ Otavan 5, 1920-1921, č. 3-4, s. 61.

okolí města typické. Prameny počátku 20. století slávu píseckých lesů dokládají i zmínkami z minulosti, podle kterých se panovníci uchýlovali do Písku, aby se zde mohli bavit honem zvěře. Z jiných důvodů (např. těžby dřeva) byly lesy nedůležité, protože bylo „*lesů mnoho a lidí málo*“.²⁵⁷

Na počátku 20. století činil lesní majetek Písku 5 874 hektarů, 22 arů, 9 metrů čtverečních a byl spravován lesním radou Ing. Karlem Knappem,²⁵⁸ pod kterým působilo 24 hajných.²⁵⁹ V měsíčníku Otavan se často objevovaly odborné články s tématem lesů.²⁶⁰ Ohlasu se zde dostalo i ohrožení lesa mniškou²⁶¹ a zpráva o účasti města Písku na lesnicko-lovecké a rybářské výstavě v Brně, která probíhala 3.-17. srpna 1924. Expozice píseckých lesů byla sestavena například z odborných map, pomůcek, fotografií a tabulek, ale i z uměleckých obrazů malíře Josefa Velenovského. Účast na této výstavě byla komentována velmi příznivě a lesy byly označeny „*za vzor lesního hospodářství, ke cti své-svému městu k prospěchu i ke slávě*“.²⁶²

V tomtéž článku je les dán do spojitosti nejen s Adolfem Heydukem, ale i se zbytkem „*slavného triumvirátu*“: „*sem po dlouhou dobu se uchyluje se svými žáky a ctiteli i mistr tonů prof. Ševčík, zde dlí při pilné velkým historik Dr. A. Sedláček atd.*“²⁶³ Výše již bylo zmíněno, že propojení kultu lesa a Heyduka bylo běžné, lesy se však dávaly do souvislosti i s jinými básníky, které inspirovaly – například s Antonínem Klášterským či Jaromírem Boreckým. Vazba na osobnosti Otakara Ševčíka a Augusta Sedláčka však zřejmá nebyla. Jejich profese pobyt v lesích nevyžadovaly, proto text článku spíše potvrzuje krásy píseckého lesa. Jejich jména zde byla tedy užita spíše z účelových důvodů.

Vize „*Písek, město v lesích*“ se zrodila ještě před rokem 1918 a byla užívána zřejmě dost intenzivně, protože je dle ní pojmenován i turistický průvodce z roku 1911 „*Město v lesích královský Písek*“.²⁶⁴

Inklinace města k tomuto přívlastku ovlivnila i turistiku v Písku. V roce 1933 byla z iniciativy píseckého Klubu československých turistů nákladem 150 000 Kčs

²⁵⁷ A. Sedláček, Dějiny III, s. 23.

²⁵⁸ Karel Knapp (1862-1928). Lesní odborník a vrchní lesní rada. [online zdroj] <http://www.ctenizpisku.cz/index.php/autori/14-k/218-knapp-karel>, 14. 11. 2014.

²⁵⁹ J. Prášek, Písek, s. 13.

²⁶⁰ Příkladem je článek o cizokrajných jehličnatých stromech v píseckých lesích. Otavan 10, 1926-1927, č. 1-2, s. 6-8.

²⁶¹ Otavan 5, 1920-1921, č. 7-9, s. 106-108.

²⁶² Otavan 8, 1924, č. 8-9, 124-125.

²⁶³ Tamtéž, 124.

²⁶⁴ Bez autora, Město v lesích královský Písek, Písek 1911.

zbudována chata *U moře lesů*.²⁶⁵ Ta stála v zalesněných Píseckých horách poblíž živcového lomu. Místu se dříve říkalo *U obrázku* podle obrázku Panny Marie, který zde visel na jednom ze smrků.

Spolu se slavnostním otevřením chaty *U moře lesů* 25. června 1933 byla otevřena i nová turistická stezka Jaromíra Boreckého.²⁶⁶ Básník k tomuto otevření složil ódu na písecké lesy, která vyšla v Otavanu, ve které povyšuje zdejší lesy nad jiné slovy: „*Ó lesy písecké, vás mám ze všech nejraději*“.²⁶⁷

Písecké lesy si našly své místo i v několika pověstech. Jedna z nich je o hajném Šímovi, který spatřil ohnivý sud.²⁶⁸ Jiná pověst z Písecka říká, že v lesích dříve sídlili pohanští bohové a kouzelníci je sem chodívali uctívat a přinášet oběti. Tyto činy se nazývaly slovem vordža, které dalo základ názvu Vráž u Písku, která dle pověsti vznikla na vymýceném čarodějném místě.²⁶⁹ U vorařského a rýžovnického města, jakým Písek byl, by se dala očekávat také hojnost vodních pověstí, kterých však mnoho není.²⁷⁰ Řeka je celkově v pramenech z let 1918-1938 zmiňována pouze sporadicky. Z přírodních krás kolem Písku byly tedy primární krásy lesní.

²⁶⁵ K. Krýzl, *Turistický průvodce*, s. 47.

²⁶⁶ Básník Jaromír Borecký (1869-1951). Redaktor, překladatel, básník, ředitel Univerzitní knihovny v Praze. [online zdroj] <http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/145-borecky-jaromir/>, 14. 11. 2014. O jeho stezce v Písku však turistický průvodce z roku 1936 informuje (oproti jiným) dosti nevýrazně. K. Krýzl, *Turistický průvodce*, s. 51.

²⁶⁷ Otavan 14, 1933, č. 2-3, s. 18.

²⁶⁸ O. Fibich, *Prácheňský poklad II.*, s. 20.

²⁶⁹ O. Fibich, *Prácheňský poklad I.*, s. 25.

²⁷⁰ O. Fibich, *Pověsti*, s. 5.

5. Písek ve filmu

Ve sledovaném období První republiky vznikly v Písku dva reprezentační filmy. První z nich byl natočen 9.-11. července roku 1921.²⁷¹ Tento desetiminutový film vznikl na objednávku a náklady 11. pěšího pluku, který v Písku sídlil.²⁷² Z toho důvodu byla součástí filmu slavnost výročí založení tohoto pluku, která „*nejlépe dokumentuje spolupráci občanstva s naší mladou armádou*“.²⁷³ Filmaři se nejvíce věnovali záběrům města a jeho okolní přírody: byla zachycena panoramata Písku, kupodivu však nikoli jeho lesy. Z městské části se kamera věnovala historickým stavbám (hrad a hradby, písecký most, barokní domy na Velkém náměstí či prostor Putimské brány) a místům denního života občanů (Občanská záložna, hotel Dvořáček, Masné krámy, plovárna či podskalský jez). Neobjevuje se zde mnoho lidí. Většinou jde pouze o náhodné chodce. Záměrně je zde zachycena pouze jedna osoba - Adolf Heyduk na ranní vycházce městem.²⁷⁴

Písek si zřejmě dobře uvědomoval reprezentační rovinu filmu, neboť v Píseckých listech se objevila tato zmínka: „*Jaký význam má dnes propaganda tato, pochopí jistě každý zvláště v tom případě, když film určen jest kulturním odborem ministerstva N. O. k předvádění u nás i za hranicemi.*“²⁷⁵ Není známé, zda došlo k promítání tohoto materiálu v zahraničí, ale v Písku byl tento 15 minut dlouhý film promítán poprvé v Malkusově biografu za doprovodu plukovní hudby 5. srpna 1921.²⁷⁶

Delší trvání (necelých 60 minut) měl film o Písku, který vznikl ve dnech 5.-9. září roku 1925 na objednávku píseckého Klubu československých turistů a za významné podpory Roberta a Dr. Jaromíra Malých. Film byl zhotoven pražskou filmařskou společností Favorit pod vedením režiséra Podjukla a operátora Brabce.²⁷⁷ Tentokrát měl být vytvořen film, jehož primární funkcí bude propagování města a uchování jeho vzhledu pro další generace. Film měl být totiž konzervován a každých 50 let měl být promítán pro připomenutí života v Písku 20. let.²⁷⁸

²⁷¹ NFA Praha, Písek, 1921, 5'. V neúplné verzi je film přístupný na facebookovém profilu skupiny Město Písek. [online zdroj] <https://www.facebook.com/video.php?v=1451567535085893&set=o.215462618505883&type=2&theater>, 12. 11. 2014.

²⁷² J. Prášek, Písecké XX. století, s. 56.

²⁷³ Písecké listy 26, 1921, č. 32, s. 3.

²⁷⁴ NFA Praha. Písek.

²⁷⁵ Písecké listy 26, 1921, č. 32, s. 3.

²⁷⁶ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 56.

²⁷⁷ Bližší informace k těmto osobnostem se nepodařilo dohledat.

²⁷⁸ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 56.

Tento film nese název *Město v lesích Písek nad Otavou*.²⁷⁹ Film byl němý, ale doplněný obsáhlým psaným komentářem. Informační hodnota filmu spočívá právě v něm. Záběry z Písku mají spíše ilustrační podobu. Písek je zde zachycen velmi detailně. Popisky či záběry odkazují nejen na přírodu, ale i historii. Hned na počátku je divák seznámen se základními historickými údaji o Písku – dle komentářů se jedná o bývalé královské město, které bylo založeno ve 13. století rýžovníky zlata a které bylo vyhledáváno králi, kteří využívali píseckých lesů k lovu. Ve filmu se v návaznosti na jeho historii objevují záběry nejstarších památek – hradu (jeho exteriéru i interiéru), hradeb, putimské brány, děkanského kostela a svatotrojického kláštera. Je zde také zdůrazněno, že „svobodné město Písek stálo vždy na straně odboje proti Habsburkům“.²⁸⁰ Nezmíněna v psaném komentáři je však návaznost na husitskou tradici, která je v Písku prokazatelná ještě v první polovině 20. století. Jedinou připomínkou tohoto jevu je ve filmu záběr Žižkova pomníku v Sudoměři, který byl dostavěn v roce natáčení filmu o Písku (tedy v roce 1925).

Jako v obou turistických průvodcích, je i zde zmínka o galerii českých panovníků, která byla umístěna na radnici. Tyto symboly českých panovnických kořenů byly zřejmě jedním z reprezentačních objektů Písku.

Zachycen byl také kamenný písecký most, který se mohl ve filmu pyšnit komentářem, že „jest starší Karlova mostu“.²⁸¹ Z městských památníků se jich do filmu dostalo však jen několik. Objevil se zde pomník padlých vojáků v bitvě u Melegnana, který podle psaného komentáře nemá za úkol připomínat památku zesnulých, ale „*dobu marných obětí a věrolomnou Vídeň*“.²⁸² Ze starších pomníků si ve filmu našel místo pouze pomník Františka Palackého.

Ve filmu se také objevuje upozornění na „*krajinné krásy lesů a romantických řek*“²⁸³ Písku. Jak je patrné z citátu, Písek si cenil na své přírodě nejvíce řeky a lesů. Již výše je zmíněn důraz na fenomén píseckých lesů, který se zde objevuje opět: „*Městské lesy (...) Písečané hrdě nazývají «Naše lesy»*“.²⁸⁴ Záběry na lesní krajinu jsou zde doplněny přeepsanou básní Antonína Klášterského *Moře lesů* a opět je odkázáno i na

²⁷⁹ NFA Praha, *Město v moři lesů Písek nad Otavou*, 1925, 42'. V neúplné verzi je film přístupný na facebookovém profilu skupiny Město Písek. [online zdroj] <https://www.facebook.com/video.php?v=1454714031437910&set=o.215462618505883&type=2&theater>, 12. 11. 2014.

²⁸⁰ Tamtéž.

²⁸¹ Tamtéž.

²⁸² Tamtéž.

²⁸³ Tamtéž.

²⁸⁴ Tamtéž.

Adolfa Heyduka. Ten je ve filmu prezentován jako profesor písecké reálky, který se s Pískem sžil. Jelikož básník byl v době natáčení filmu již mrtev, byly pořízeny alespoň záběry z jeho secesního bytu, který byl dostaven architektem Janem Koulou v roce 1900.²⁸⁵ Ze *slavného triumvirátu* je také ve filmu zmínka o Otakaru Ševčíkovi a jeho žácích. O Augustu Sedláčkovi se zde pojednává pouze v souvislosti se Sedláčkovou stezkou. Zachycen je ve filmu i tehdejší představitel města starosta Metoděj Brandejs.

Prostor se ve filmu našel i pro Františka Šrámka, který „proslavil město“²⁸⁶ svými díly *Stříbrný vítr* a *Měsíc nad řekou*. Jedná se však o zmínku, která se v pramenech sledovaného období vyskytuje spíše sporadicky.

Část filmu se orientuje na písecké školství. Pozornost je věnována zejména Reálce Adolfa Heyduka, která byla „první ryze česká reálka vůbec“.²⁸⁷ Zmíněny jsou však i obecné školy, zemědělské školy, gymnázium a jeho absolventi (například František Ladislav Čelakovský či Antonín Otakar Zeithamer).²⁸⁸

Film se znatelně snažil zachytit všechny stránky života v Písku 20. let. Mimo výše zmíněné se zde vyskytují také komentované záběry na městskou elektrárnu a bývalý podskalský jez, městskou spořitelnu, chorobinec a starobinec a trh. Film informuje o Občanské záložně, městském úřadu, soudu, poště, trafice, hotelu Dvořáček, píseckém 11. pluku, knihovně, Sokolovně, píseckém lomu, lékařském sboru, důstojnickém sboru, učitelských a profesorských sborech, sborech dobrovolných hasičů, Klubu československých turistů. Popisuje také procházky městem doplněné o záběry z vyjížděky motorovým člunem.²⁸⁹

Film byl pravděpodobně promítán v kině Sokol v říjnu či listopadu roku 1925 (přesné datum prameny neuvádějí) a bylo počítáno s tím, že se bude promítat o významných příležitostech při kolektivních sešlostech.²⁹⁰ Na své „propagační a poučné pouť“²⁹¹ se film například dostal 15. října 1927 do Mirotického biografu, kde se pro svůj „vlastivědný ráz s četnými vložkami kultur. významu všeobecně zamlouval“.²⁹²

Písek byl také zachycen v roce 1934 prostřednictvím hraného filmu *Hudba srdcí*. Filmaři využili prostor Jungmanovy ulice, Drlíčova a mimo jiné také hotelu

²⁸⁵ Josef Kotalík-Libor Křivánek, Adolf Heyduk a Písek, Písek 1960.

²⁸⁶ NFA Praha, Město.

²⁸⁷ Tamtéž.

²⁸⁸ Tamtéž.

²⁸⁹ Tamtéž.

²⁹⁰ Otavan 9, 1925-1926, č. 4-6, s. 78.

²⁹¹ Otavan 11, 1927-1928, č. 3, s. 47.

²⁹² Tamtéž.

Dvořáček a obydlí Otakara Ševčíka, neboť námětem filmu byl milostný příběh dívky, která se u tohoto houslového pedagoga učila hrát.²⁹³

²⁹³ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 70.

6. Písek ve vzpomínkách

„*Hezký park, plovárna, blízké lesy mile na nás účinkovaly.*“²⁹⁴ Takto byl Písek zachován v dětských vzpomínkách Josefa Zdeněka Raušara.²⁹⁵ Tento cestovatel, literát a překladatel se narodil v Budislavicích, asi 44 kilometrů od Písku.

Otisky Písku v jeho paměti však nebyly vždy jen idylické: „*když pak jednou vyhořela u nás chalupa a žhář pohnán k soudu do Písku a odsouzen, nabylo město Písek v našich dětských představách pojmu ponurého.*“²⁹⁶ V dějinách Písku zanechaly události, které se týkaly krajského soudu, který zde úřadoval, otisk nejen v dětech. Velké ohlasy vyvolal zejména proces okolo Leopolda Hilsnera, který byl v Písku souzen v roce 1900 za vraždu Marie Klímové. Písek tímto procesem celkově ožil, neboť se do města sjelo mnoho novinářů, kteří za svůj pobyt v Písku odeslali telegramy za 13 553 Kčs.²⁹⁷ K smutnému obrazu Písku ve vzpomínkách Josefa Zdeněka Raušara také přispělo, že když „*nováčkové narukovali do Písku ku pluku ... bývalo při této příležitosti mnoho vzdychání a pláče.*“²⁹⁸

Písek byl v létě sídlem „*luffáků*“ neboli letních výletních hostů a penzistů. Jejich pobyty v Písku byly tak signifikantní, že se objevují i ve vzpomínkách Josefa Raušara: „*Do Písku uchýlovali se rádi čeští Vídeňáci a každý z nich navracel se po prázdninách do Vídně, aby nám v Slov. Besedě (...) dělal laskominy.*“²⁹⁹

Nejvíce vzpomínek však patří Písku studentskému. I Josef Raušar, ač v Písku nestudoval, si pamatoval písecké studenty, kteří mu po smutných vzpomínkách na trestance a vojáky ukázali jinou, veselejší tvář města: „*ti ovšem nevěsili hlavu, byli veselí, mnohý snad měl tam svůj ideál a rád narukoval do klidného a útulného města (...) vypravoval zajímavé epizody ze studentského života a tím naši představu o krajském městě značně zlepšil.*“³⁰⁰

Na písecké gymnázium vzpomínal i český kulturní historik a folklorista Čeněk Zíbrt, který zde studoval v letech 1876-1884, kdy zde „*prožil šťastných sedm let, plných radostné práce, plných snů a tužeb, z nichž snad všechny dnes staly se mi v jeseni života*

²⁹⁴ Otavan 4, 1919, č. 7-8, s. 125.

²⁹⁵ Josef Zdeněk Raušar (1862-1947). Básník a spisovatel, původně chemik. [online zdroj] <http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/1510-rausar-josef-zdenek/>, 14. 11. 2014.

²⁹⁶ Otavan 4, 1919, č. 7-8, s. 125.

²⁹⁷ J. Prášek, Písecké XX. století, s. 9-12.

²⁹⁸ Otavan 4, 1919, č. 7-8, s. 125.

²⁹⁹ Tamtéž.

³⁰⁰ Tamtéž.

*blaženou, blaživou skutečností. (...) Písku dnes vzpomínám jako na zašlý sen.*³⁰¹ Vzpomínal na mnoho učitelů, kteří ho zde učili. Zajímavá je jeho poznámka na adresu profesora dějepisu, kterému bylo přezdíváno pro velebnost „Zeus“. *„Když mě i v parku viděl, jak jsem rozdával děvčatům z taneční hodiny narcisky a konvalinky, druhý den před dějepisem zahájil o mém chování řeč. (...) «No počkej, budeš-li tak švitořit o dějepisu, jako jsi švitořil dvorně s pannami slečnami» Dal mi otázky záludné. «Vidíš, vidíš, hošánku, Siperti, - z tebe pane Romeo, bude historik, čekají na tebe na universitě!»*³⁰²

Písecká studia zanechala stopu i v Mikoláši Alši, který na téma studentské vzpomínky nakreslil obraz. Zobrazuje zde chytání motýlů, chození za děvčaty, hraní divadla i diskuze v „*poradní síni*“ a pití po hospodách.³⁰³

Speciální skupinu vzpomínek tvoří ty, v kterých byl Písek zachycen během krátké návštěvy. Tyto zápisky jsou sice kratší, zato objektivnější. Takové jsou například dojmy Angličana Ernesta Iliffa Robsona,³⁰⁴ který vydal v roce 1925 svůj cestopis po Československu (*A Wayfarer in Czechoslovakia*). Při své cestě z Křivoklátu do Sušice se Robson zastavil i v Písku, který mu doporučil jeho přítel: město leželo u nádraží, což nebylo obvyklé, jak sám píše, a bylo zde možné přenocovat. *„Když jsem přijel do Písku, bylo mi jako mladé dámě ze Švédska –*
«Přijela pomalým vlakem do Weedonu;
Když se dostala na stanici,
nic neviděla,
*nybrž pomyslila si, že se vrátí do Švédska».*³⁰⁵

První dojmy z Písku nebyly tedy nijak zvlášť zářivé, i přesto se však rozhodl přenocovat. Po cestě do svého hotelu narazil na „*nezbytný*“ pivovar a „*octl se na rozkošném, starém náměstí.*“ Po ubytování si šel prohlédnout „*nádherný středověký most, starší než je Karlův v Praze*“ a obdivoval písecký hrad (v té době již v něm sídlilo muzeum), který dle jeho názoru tvořil krásné pozadí řeky.

Tento Angličan v Písku pouze přenocoval, přesto si všiml jednoho rysu Píseckých, který však znal již ze svých předchozích zastávek. *„Na jedinou věc v Písku si stěžuji, totiž na neporozumění personálu v hotelu, pokojskou nevyjímaje - a na tu je*

³⁰¹ Otavan 8, 1924, č. 10-12, s. 140.

³⁰² Tamtéž.

³⁰³ Mikoláš Aleš, Studentské vzpomínky, in: Karel Votava (ed.), Písecká čítanka I., Písek 1980, s. 171.

³⁰⁴ Ernest Iliff Robson (1861-1946). Anglický pedagog, kněz a cestovatel. [online zdroj]

<http://adb.anu.edu.au/biography/robson-ernest-iliff-8248>, 14. 11. 2014.

³⁰⁵ Otavan 9, 1925-1926, č. 7-9, s. 132.

obyčejně největší spolehnutí - ale potom jsem přišel k tomu názoru, že se zmýlili v mé národnosti.“³⁰⁶ V hotelu se zřejmě domnívali, že pan Robson je Němec a věnovali mu proto jen malou pozornost. Je však zvláštní, že v hotelu nepoznali Angličana, neboť měli s angličtinou bohaté zkušenosti díky americkým a anglickým studentům Otakara Ševčíka, kteří se do Písku přijeli k houslovému pedagogovi vzdělávat, jak píše ve svých vzpomínkách Josef Rybák.³⁰⁷

Na krátkou návštěvu přijel do města i Ludvík Domečka.³⁰⁸ Do Písku ho lákalo vypravování jeho píseckých kolegů z akademického spolku Štítný. Poprvé město navštívil v roce 1909. Chtěl navštívit Adolfa Heyduka a jeho choť Emilii, ti však nebyli doma. Více času strávil s Augustem Sedláčkem, který ho provedl archivem a který si mu postěžoval, že vydání posledního dílu *Hradů a zámků království Českého* stojí na neochotě Šimáčkova nakladatelství. Písek samotný však poznat nestihl. „*Prof. Sedláček byl by mne rád ještě provedl píseckými lesy a zlobil se, když jsem mu řekl, že ještě odpůldne odjedu do Tábora. Kdo do Písku přijede, aby jej poznal, má prý každý podívati se do jeho lesů.*“ Při druhé návštěvě v roce 1919 navštívil Ludvík Domečka písecký archiv, který velmi obdivoval slovy: „*Archiv písecký je dnes z nejlépe a nejzorněji archivů, které znám.*“³⁰⁹

Některé vzpomínky, týkajících se Písku se pojí s Adolfem Heydukem. Vzpomínala na něj také dcera píseckého purkmistra Josefa Pompová.³¹⁰ „*A život v Písku plynul klidně dál. (...) Heyduk ze všech profesorů získal si nejvíce lásky. Tak rády vídaly jsme ho mezi sebou, a vyzval-li některou z nás k tanci, byly jsme hrdy na tuto poctu a vyznamenání.*“³¹¹ Na Adolfa Heyduka také vzpomínal Josef Rybák,³¹² spisovatel, který začínal jako účetní, později se začal věnovat žurnalistice a psaní knih, ve kterých se snažil veršem postihnout svůj rodný jihočeský kraj. S Heydukem se potkával v píseckých ulicích ještě před válkou. „*Heyduk ale tenkrát chodíval se svým průvodcem od jednoho výčepu ke druhému a často míval v hlavě. Někdy se za ním táhl*

³⁰⁶ Tamtéž.

³⁰⁷ Josef Rybák, *Kouzelný proutek*, Praha 1981, s. 124.

³⁰⁸ Ludvík Domečka (1861-1937). Muzejní pracovník, archivář a historik. Petra Sehnoutková, Ludvík Domečka (1861-1937). Život a dílo královéhradeckého badatele. Bakalářská diplomová práce, Brno 2007.

³⁰⁹ Otavan 4, 1919-1920, č. 7-8, s. 124.

³¹⁰ Bližší informace k této osobě se nepodařilo dohledat.

³¹¹ Otavan 7, 1923, č. 3-5, s. 57.

³¹² Josef Rybák (1904-1992). Spisovatel, literární a divadelní kritik. [online zdroj] http://www.knih-pi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=643:aktuality-regionalnivyroci-kveten2014&catid=85:aktuality-vyroci&Itemid=66, 14. 11. 2014.

*houf uličníků, kteří na něho posměšně pokřikovali, už také proto, že jemnost ducha je mnohokrát vystavena urážkám a posměchu z nevědomosti.*³¹³

³¹³ J. Rybák, Kouzelný proutek, s. 93-94.

7. Pokus o komparaci meziválečného a současného vnímání Písku

Podkladem pro komparaci se staly dvě tabulky (popř. již výše uvedené výsledky). První tabulka znázorňuje, jak často vycházely v Otavanu zprávy nesoucí ve svém nadpisu jméno osobnosti Adolfa Heyduka, Augusta Sedláčka, Otakara Ševčíka či Františka Šrámka.³¹⁴ Do výsledku byly zahrnuty i články, jejichž autorem byla sama některá z výše uvedených osob. Z tabulky jasně vyplývá, že nejfrekventovanějšími jmény v periodiku Otavan byla jména Adolfa Heyduka, Augusta Sedláčka a Otakara Ševčíka.

Druhá tabulka odráží dnešní náhled na Písek a vznikla na základě dotazníkového průzkumu.³¹⁵ Dotazníky byly zodpovězeny 15 osobami, které spadají do věkové kategorie pod čtyřicet let, a 21 osobami nad uvedenou věkovou hranici. Dohromady bylo základem pro tabulku 36 dotazníků. Všichni dotázaní jsou obyvateli města více jak šest let.

Sledovány byly tři oblasti. První zjišťuje, co se lidem v současnosti vybaví pod souslovím město Písek. Z výsledků vyplývá, že dnešní obraz Písku je nejvíce spojen s Kamenným mostem. Méně často je s Pískem spojována řeka a chápání města jako centra jižních Čech. Okrajově byly uváděny pojmy jako zlato, královské město, školství, městská elektrárna aj. Výše bylo uvedeno, že jedním z nejvýraznějších znaků Písku v meziválečném období byly jeho lesy. V provedeném průzkumu dala do souvislosti Písek a lesy pouze jedna osoba ve věku 77 let. Dle toho se dá usuzovat, že lesy jako výrazný rys města byly Písečany postupně zapomenuty.

Druhá otázka měla za cíl zjistit, která z osobností je v dnešních dnech spojována s Pískem. Většina dotázaných dala Písek do kontextu s Františkem Šrámkem. I když některé odpovědi uváděly i propojení Písku s Adolfem Heydukem, je zjevné, že v současnosti je již tento básník zapomínán. V několika málo případech dotazování označili osoby Mikoláše Alše, Julia Zeyera či Františka Palackého.

Třetí oddíl měl za úkol zjistit, zda dnešní obyvatelé Písku znají osobnosti Adolfa Heyduka, Augusta Sedláčka a Otakara Ševčíka, které jsou tak významné pro meziválečný Písek. Výsledky ankety svědčí o malé znalosti osobností Augusta Sedláčka a Otakara Ševčíka. Lepší povědomí se ukázalo u osoby Adolfa Heyduka, což je možná známka jeho velké obliby v minulosti, která se mohla promítnout do dnešních dnů.

³¹⁴ Viz příloha č. 1.

³¹⁵ Viz příloha č. 2.

Závěr

Z výsledků práce vyplývá, že totožnost Písku meziválečného období není jednotná, ale je rozdělena na několik dílčích obrazů.

Pro rozsáhlost písecké studentské skupiny (zahrnující samozřejmě i učitele) se vžilo označení Písek – jihočeské Athény. Pro oblíbenost města penzisty, se vžila přezdívka Písek – Pensionopolis. Písek – Mekka houslistů a Písek – město, kde je hudba domovem byly dva názvy, které odkazovaly na početnou kolonii žáků houslového pedagoga Otakara Ševčíka, ale i na časté produkce hudebních a pěveckých spolků píseckých (například Hlahol či hudba 11. pěšího pluku). Z hlediska správy bylo dokázáno, že se ve městě objevovaly i tendence regionalistické, k čemuž se hlásilo označení Písek - centrum jihočeského kraje.

Na několika místech bylo v práci poukázáno na to, že Písek se v meziválečném období stále hlásil k husitským ideálům, které dával místy do souvislosti s představiteli nově vzniklé Československé republiky (například legionářský pomník). V náboženské oblasti byl pro město důležitý také kult Panny Marie, který se vázal především s děkanským kostelem.

V textu byl kladen důraz na označení Písek - město v lesích (popř. město v moři lesů). Bylo dokázáno, že tento rys byl využíván jako hlavní poznávací znamení Písku. Naopak méně se město projevovalo pomocí znaků řeky a rýžování.

V práci byla několikrát zmíněna jména Adolf Heyduk, August Sedláček a Otakar Ševčík. Město slavilo jejich výročí, nechávalo jim dělat pomníky a pamětní desky. Jejich jména se objevovala v turistických průvodcích hned vedle cenných památek. Přes popis oslav jejich výročí a frekvenci užívání těchto jmen byla doložena jejich obliba v městě. Jejich výjimečnost byla také dokázána tabulkou, která znázorňuje, že zprávy o jejich osobách byly běžnou součástí téměř každého čísla Otavanu.

Dále bylo uvedeno několik důvodů, díky nimž je možné ještě více vyzdvihnout roli Adolfa Heyduka. Jeho životní výročí byla důvodem pro slavnosti v městě, vyskytl se v turistických průvodcích i reprezentačních filmech. Jméno tohoto pootavského slavíka mělo takový vřhl, že jej používaly některé podniky jako reklamu. Je nedílnou součástí meziválečného Písku.

Opačný náhled panoval ve městě na osobu Martina de Huerty. Nenávist Písku k jeho osobě se odrazila i na tvorbě přísloví, a to i přesto, že jeho skutky nejsou z logického hlediska dnešní doby vždy nejhorší.

V práci se také dostalo pozornosti osobě Fráni Šrámka. Několika důkazy byla podepřena teorie, že jeho osobnost (ač to z dnešního pohledu nemusí být samozřejmé) nebyla v prvorepublikovém Písku nijak silně reflektována.

Rozsáhlá část textu se také věnovala prozkoumávání jednotlivých turistických lákadel Písku. Z výsledků vyplývá, že signifikantními místy bylo Velké náměstí, hrad a několik píseckých podniků. Po roce 1926 zřejmě také stoupl význam muzea jako místa paměti. V meziválečném Písku byly postaveny pouze dva pomníky. První souvisel s osobou Adolfa Heyduka a je jen dalším důkazem jeho signifikantní role při tvoření kolektivní paměti meziválečného Písku. Druhý byl postaven na Mírovém náměstí a uctíval památku legionářů. Památník svým propojením legionářského tématu a Žižky symbolizoval propojení husitských a státních ideálů, ke kterým se Písek hlásil. Méně oblíbený byl melegnanský pomník, který byl vnímán jako připomínka rakousko-uherské nadvlády.

V práci byla na několika místech dokázána písecká přichylnost k nově vzniklému Československému státu a odpor k habsburské monarchii. Uvést lze například velkolepé vítání státníků či text na pamětní desce Občanské záložny, který vyjadřuje silné pro republikové chápání. K jevům souvisejícím s procesem Národního obrození se však v Písku hlásili i po roce 1918. Po roce 1918 nedošlo ani k velkému přejmenování ulic, a lidé tedy stále respektovaly názvy ulic, které byly inspirované osobnostmi 19. století. Také obliba Adolfa Heyduka a jeho melodických obrozeneckých básní podporuje domněnku, že vznik Československé republiky neznamenal pro Písek radikální odtržení od minulosti.

Prameny a literatura

Archivní prameny

Státní okresní archiv Písek

Archiv města Písku – městský úřad, inv. č. 3915, sign. IA/82, k. 255.

Pamětní kniha Obecné chlapecké C a dívčí B v Písku, sign. I/O, č. NAD 185.

Sbírka soudobé dokumentace, bal. 38, (bývalá sign. XLI/1-nezpracováno).

Fond Ústřední výbor Heydukových oslav, inv. č. 1, sign. II A/1, k. 1.

Fond Ústřední výbor Heydukových oslav, inv. č. 2, sign. II. B/1, k. 1.

Fond Ústředního výboru Heydukových oslav, inv. č. 4, sign. II B/3, k. 1.

Městský úřad Písek

Městská pamětní kniha.

Národní filmový archiv Praha

Písek, 1921, 5'.

Město v moři lesů Písek nad Otavou, 1925, 42'.

Vydané prameny

KRÝZL, Karel, *Turistický průvodce po městě Písku a okolí*, Písek 1936.

Město v lesích královský Písek, Písek 1911.

MOTTE, Jaroslav Arséne de la, *Kapesní průvodce Pískem*, Písek 1940.

SEDLÁČEK, August, *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou III.*, Písek 1913.

SEDLÁČEK, August, *Dějiny královského města Písku nad Otavou I.*, Písek 1911.

VESELÝ, Josef, *Průvodce po městě Písku a okolí*, Písek 1921.

VESELÝ, Josef, *Průvodce po Sedláčkově stezce*, Písek 1928.

VOTAVA, Karel (ed.), *Písecká čítanka I*, Písek 1980.

ZEDNÍKOVÁ, Jitka - SMETANOVÁ, Marcela (edd.), *August Sedláček. Paměti z mého života*, Praha 1997.

Periodika

Písecký obzor 1935.

Otavan 1918-1936.

Písecké listy 1920, 1921, 1930, 1937.

Národní listy 1922.

Literatura

220 let píseckého gymnázia, Písek 1998.

ADÁMEK, Jan, *Znak města Písku*, Písek 2012.

Almanach. 750 let města Písku, Vimperk 1993.

ASSMAN, Jan, *Kultura a paměť*, Praha 2001.

BUBEN, Milan, *Encyklopedie heraldiky. Světská a církevní titulatura a realie*, Praha 1999.

CAINER, Rudla, *Žulový Stalin. Osudy pomníku a jeho autora*, Praha 2008.

ČORNEJ, Petr, *Lipanská křižovatka: příčiny, průběh a historický význam jedné bitvy*, Praha 1992.

FERENČUHOVÁ, Slavomíra – HLEDÍKOVÁ, Magdaléna - GALČÁNOVÁ, Lucie - VACKOVÁ, Barbora, *Město: Proměnlivá ne/samozřejmost*, Brno 2009.

FERENČUHOVÁ, Slavomíra - VACKOVÁ, Barbora - GALČÁNOVÁ, Lucie, *Československé město včera a dnes: každodennost-reprezentace-výzkum*, Brno 2010.

FIBICH, Ondřej, *Písecká strašidla*, Písek 2002.

FIBICH, Ondřej, *Pověsti královského města Písek*, Strakonice 2010.

FIBICH, Ondřej, *Prácheňský poklad I. Pověsti z Písecka, Strakonicka a Pošumaví*, Strakonice 2006.

FIBICH, Ondřej, *Prácheňský poklad II. Pověsti z kraje mezi Třemšínem, Ostrým a Libínem*, Strakonice 2007.

GEERTZ, Cliford, *Interpretace kultur*, Praha 2000.

HALBWACHS, Maurice, *Kolektivní paměť*, Praha 2009.

HLOUŠEK, Antonín, *O přátelství Leoše Janáčka s Kamilou Stösslovou*, Kladno 1963.

- HROCH, Miroslav - SALNER, Peter - SOUKUPOVÁ, Blanka, *Tradice-nové směry-identita. Cesty urbánní antropologie*, Praha 2013.
- JEDLIČKOVÁ, Ludmila - KINSKÝ, Václav - KVASNIČKOVÁ, Zdena - MATOUŠOVÁ, Věra - TÝCOVÁ, Hana, *Čtení z Písku*, Písek 2013.
- Josef Velenovský. Písecký malíř a fotograf*, Písek 2010.
- KLÁTIL, Karel, *Historie jednoho lva*, Písek 2008.
- KOŘÁN, Ivo, *Lochmanové*, Písek 2005.
- KOŘÁN, Ivo, *Záhada pošetilého brouka aneb Zánik krásného měšťanského slohu v díle J. Z. Quasta*, Písek 1970.
- KOTALÍK, Josef - KŘIVÁNEK, Libor, *Adolf Heyduk a Písek*, Písek 1960.
- LEPETIT, Bernard, *Čas měst*, in: *Město: Antologie francouzských společenských věd* Praha 1996, s. 65-76.
- LIPŠ, František, *Tomáš Šobr, deklarant a starosta král. města Písku*, Písek 1930.
- NEUMANN, Jaromír, *Škrétové. Karel Škréta a jeho syn*, Praha 2000.
- NORA, Pierre, *Mezi pamětí a historií. Problematika měst*, in: *Politika paměti. Antologie francouzských společenských věd*, Praha 1998, s. 7-31.
- Ottův slovník naučný*, sv. XIII, Praha 2002.
- Ottův slovník naučný*, sv. XIX, Praha 2002.
- Ottův slovník naučný*, sv. XV, Praha 2002.
- Ottův slovník naučný*, sv. XXVII, Praha 2002.
- PETRUS, Jaroslav, *Václav Klofáč (1868-1942)*, Praha 1992.
- PILKA, Jiří, *Jiří Srnka-100 let. Portrét hudebního skladatele*, Písek 2006.
- PRÁŠEK, Jiří - LUDVÍK, Lubor, *Písecké ulice*, Písek 1998.
- PRÁŠEK, Jiří, *Písecké XX. století*, Písek 1999.

- PRÁŠEK, Jiří, *Písek před 75 lety aneb Kronika roku 1922*, Písek 1996.
- PROKOP, Jaroslav, *Životní a umělecký epilog, 1725-1735*, Praha 2006.
- SAMŠUK, Zbyněk, *Hudební mistři v Písku*, Písek 2003.
- SEHNOUTKOVÁ, Petra, *Ludvík Domečka (1861-1937). Život a dílo královéhradeckého badatele*. Bakalářská diplomová práce, Brno 2007.
- SOUKUPOVÁ, Blanka - HROCH, Miroslav – SALNER, Peter - WECLAWOWICZ, Róža Godula, *Úvod do urbánní antropologie*, Praha 2012.
- SOUKUPOVÁ, Blanka - HROCH, Miroslav - SHEU, Harald Christian - JURKOVÁ, Zuzana, *Mýtus-, realita“-identita. Státní a národní metropole po první světové válce*, Praha 2012.
- SOUKUPOVÁ, Blanka - WECLAWOWICZ, Róža Godula, *Mýtus-, realita“-identita. Národní metropole v čase vyvlastnění, kolaborace a odporu*, Praha 2013.
- STANĚK, Libor, *Jaromír Malý (regionalista a novinář)*. Diplomová práce, České Budějovice 2013.
- STRAKATÝ, Jan Karel, *Život a dílo PhDr. Jaromíra Malého (a soupis jeho spisů)*, Praha 1955.
- TOMEŠ, Josef a kol., *Český biografický slovník XX. století I*, Praha 1999.
- TOMEŠ, Josef a kol., *Český biografický slovník XX. století II*, Praha 1999.
- TOMEŠ, Josef a kol., *Český biografický slovník XX. století III*, Praha 1999.

Internetové zdroje

Australský biografický slovník.

www.adb.anu.edu.au

Čtení z Písku.

www.ctenizpisku.cz

Facebooková skupina města Písek.

<https://www.facebook.com/video.php?v=1451567535085893&set=o.215462618505883&type=2&theater>

<https://www.facebook.com/video.php?v=1454714031437910&set=o.215462618505883&type=2&theater>

Informační centrum Písek.

www.icpisek.cz

Městská knihovna Písek.

www.knih-pi.cz

Národní památkový ústav.

www.npu.cz

Památník národního písemnictví.

www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz

Seznam příloh

Příloha č. 1

Tabulka znázorňující počet názvů článků o Adolfu Heydukovi, Augustu Sedláčkovi, Otakaru Ševčíkovi nebo Františku Šrámkovi.

Příloha č. 2

Tabulka odpovědí z dotazníkového průzkumu.

Příloha č. 3

Fotografie Adolfa Heyduka.

Zdroj: <http://www.ctenizpisku.cz/index.php/autori/11-h/168-heyduk-adolf>, 14. 11. 2014.

Příloha č. 4

Fotografie Augusta Sedláčka.

Zdroj: <http://www.ctenizpisku.cz/index.php/autori/22-s/447-sedlacek-august>, 14. 11. 2014.

Příloha č. 5

Fotografie Otakara Ševčíka.

Zdroj: <http://www.visitprachatice.cz/cz/zname-osobnosti-spjate-s-prachaticemi/35/#>, 14. 11. 2014.

Příloha č. 6

Fotografie církevních mariánských slavností.

Zdroj: Jiří Prášek, Písecké XX. století, Písek 1999, s. 71.

Příloha č. 7

Fotografie vstupní síně pavilonu Písku na výstavě v Táboře roku 1929.

Zdroj: Otavan 12, 1929, č. 6-7, s. 85.

Příloha č. 8

Fotografie Tomáše Garrigua Masaryka na obědě v hotelu Dvořáček v roce 1920.

Zdroj: Jiří Prášek, *Písecké XX. století*, Písek 1999, s. 46.

Příloha č. 9

Fotografie Edvarda Beneše na píseckém nádraží v roce 1937.

Zdroj: Jiří Prášek, *Písecké XX. století*, Písek 1999, s. 69.

Příloha č. 10

Filatelistický arch vydaný u příležitosti Heydukových oslav v roce 1935.

Zdroj: SOkA Písek, fond Ústřední výbor Heydukových oslav, inv. č. 2, sign. II. B/1, kar. 1.

Příloha č. 11

Znak města Písku.

Zdroj: Karel Krýzl, *Turistický průvodce po městě Písku a okolí*, Písek 1936, s. 17.

Příloha č. 12

Báseň *Hovory turistů* od Josefa Václava Jabulky.

Zdroj: Josef Václav Jabulka, *Lyrika z uzenářské kuchyně*, Písek 1935, s. 7.

Přílohy

Příloha č. 1 Tabulka znázorňující počet názvů článků o Adolfu Heydukovi, Augustu Sedláčkovi, Otakaru Ševčíkovi nebo Františku Šrámkovi.

	Strany, na kterých se nachází jméno jedné z osobností			
Otavan	Adolf Heyduk	August Sedláček	Otakar Ševčík	František Šrámek
roč. 3, 1918-1919	s. 1, 9, 25, 38, 143, 150	s. 37	-	-
roč. 4, 1919-1920	s. 45,97	s. 118	s. 13, 44, 154	-
roč. 5, 1920-1921	s. 33-42, 81, 113, 149	s. 19	s. 22	-
roč. 6, 1921-1922	s. 64	s. 42-46, 95-98	s. 108, 121	-
roč. 7, 1923	s. 37-57, 58, 59, 62, 63, 64, 72-74, 100	s. 17, 63, 109-115, 126, 129, 141-146, 149-150, 165, 166, 168	-	-
roč. 8, 1924	s. 20, 37, 61, 77, 82, 130, 164	s. 1-4, 14, 15, 58, 59, 105, 127-128, 129, 133, 164	s. 85, 108	-
roč. 9, 1925-1926	s. 31	s. 21, 76-77, 89-93, 166-167	-	-
roč. 10, 1926-1927	-	s. 9-10, 12-15, 72, 95, 109, 176	s. 117-119, 142	s. 128, 141
roč. 11, 1927-1928	s. 172	s. 25	s. 22-23	-
roč. 12, 1929	s. 30, 56	-	s. 7	s. 8
roč. 13, 1930-1931	s. 77	s- 110	s. 153, 176-177	-
roč. 14, 1932-1936	s. 148, 152	s. 62, 104, 152	s. 6, 49-58	-

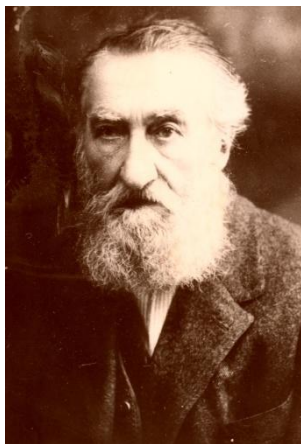
Příloha č. 2 Tabulka odpovědí z dotazníkového průzkumu.

Co Vás prvního napadne, když se řekne „město Písek“?		
Odpověď	Počet stejných odpovědí	
Kamenný most	21	
Řeka Otava	4	
Centrum jihočeského kraje	2	
S jakou významnou osobností máte Písek spojený?		
František Šrámek	21	
Adolf Heyduk	8	
Mikoláš Aleš	3	
Znáte tyto osobnosti:		
Adolf Heyduk	August Sedláček	Otakar Ševčík
Správně 24 odpovědí	Správně 7 odpovědí	Správně 14 odpovědí

Příloha č. 3 Fotografie
Adolfa Heyduka.

Příloha č. 4 Fotografie
Augusta Sedláčka.

Příloha č. 5 Fotografie
Otakara Ševčíka.

Příloha č. 6 Fotografie církevních mariánských slavností.

Vstupní síň pavilonu města Písku na tábořské výstavě.

»To je chloubka Písku, Vaše lesy!« Tato slova prohodil prezident republiky T. G. Masaryk k starostovi Písku v. s. radovi M. Brandeysovi, když vstupoval do píseckého pavilonu při své návštěvě tábořské jihočeské výstavy 30. června t. r. Také plným právem náš pavilon — jediný, jež si z jihočeských měst náš Písek v Táboře zbudoval — především vítá při vstupu návštěvníka rozsáhlou plastickou mapou lesů města Písku a okolí, neboť »naše lesy« vždy tvořily velké bohatství města, vzorným hospodářstvím chloubu českého lesnictví a svými krásami přírodními slávu Písku jako letního sídla a turistického cíle. Na čelní stěně vstupní síně dominuje poprsí pres. T. G. Masaryka, někdejšího poslance za městskou skupinu píseckou (1891—94), pod nímž spatrujeme podobizny slavných tří čestných občanů píseckých, reprezentujících kulturní život Písku i národa: uprostřed vynikajícího houslového pedagoga prof. O. Ševčíka, v levo našeho pootavského slavíka Dr. A. Heyduka a v pravo slavného historika Dr. A. Sedláčka. Vitriny pod podobiznami zachycují dokumenty jejich plodné činnosti. Celý pavilon písecký se žlutomodrou dekorací městských barev pěkně reprezentuje kulturní a hospodářský život našeho města. V rohu napravo leží na stolku pamětní kniha, v níž se první zapsal pres. Masaryk.

Příloha č. 8 Fotografie Tomáše Garrigua Masaryka na obědě v hotelu Dvořáček v roce 1920.

Příloha č. 9 Fotografie Edvarda Beneše na píseckém nádraží v roce 1937.

LESU.

Zadumáný les,
druhu mého snění,
potřel chorou duši
v těžkém roztěsnění;
zpěvej vroucí písně,
hovoř snivé báje,
nes mé srdce k rážím
ztraceného ráje.

K rážím purpurovým,
ne k těm černým znova ...
Žel, už černý všecky!
Žádna purpurová!
Žel, už černý všecky;
zketlýť mezi hroby,
purpurové už mi
srdce neozdobí!

Ach to srdce moje
těžké žaly tují;
bolest rozkacená
roste v něm a bují;
těžkým vlády želem
krutě duši tepe,
kž už po všem vřádu,
bylo by mi lépe!

001001 *

Slavnostních filatelistických archů bylo vydáno celkem.....1219
z nich číslovaných 1004 a dáno do prodeje 1001 kusů.
Nečíslovaných vytištěno 215 - 200 dáno do prodeje a 15 darováno.
Archy rozprodány byly všechny po 1.-- Kč.
Razítkováno bylo v Písku od 5./6. do 8./6. 1935 na poštovním úřadě. 9./6. 1935 na výstavě Heydukových památek v okresním domě. Pro filatelisty prodlouženo razítkování ještě o týden.

1835 — 9. ČERVEN — 1935

Adolf Heyduk

**OSLAVY
STÉHO VÝROČÍ NAROZENIN
ADOLFA HEYDUKA V PÍSKU**

Příloha č. 11 Znak města Písku.

Obr. 6. Erb města Písku.

Příloha č. 12 Báseň *Hovory turistů* od Josefa Václava Jabulky.

Hovory turistů.

Idealista

V moři hora lesů vábně položen
Písek jako krásná perla září skvělě.
Věřte, páni, o prázdninách den co den,
Přes Mehelník k Svícům stoupám směle.
A ty luhy, skály řeky lesklý pás!
Čistý vzduch a slunce zářný jas!
Páni věřte mi to na mou čest;
Písek nejkrásnější město jest!

Romantik

Pravdu máte. Mne však jímá zas
Zašlých věků dávný zašlý čas.
Procházím se v dumách po píseckém hradě
Starým Drlíčovem, pak octnu se v sadě,
Abych obdivoval starý pevný val,
S něhož zdejší měšťan chrabře bojoval,
Chráně národa i města čest.
Zkrátka: Písek slavné město jest!

Materialista

Inu, poesie, romantika – pěkná věc.
Ale nedbám tolik páni, na ni,
Jako na správné a levné napapání.
A to o Písku je nyní známo přec,
Že se u Jabulků najím jako v Praze,
Šunky, uzeniny, všeho a ne draze.
To je zkušenost mých loňských cest.
Tvrdím proto: Písek levný jest!